

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1876

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΡΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον της Έστιας: Όδος Σταδίου, 6.

1876.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολίτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ἜΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Ἐπιμέλειαν ἔχει ὁ Ἰωάννης Β. Ἰωάννου, ἐπιμελητὴς τῆς ἔκδοσης. Ἐκδόσις ἐπιμελητῆς τῆς ἔκδοσης. Ἐκδόσις ἐπιμελητῆς τῆς ἔκδοσης.

3 Ὀκτωβρίου 1870

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΟΝ

Συγγραμμὴ ἐκ τῆς ἀγγλ. γλώσσῃς

Ἡ πίστις.

Παραπεισμένης τῆς συναναγομένης ὁ Γέρω-Πέτρος ἔλαβε καιρὸν νὰ εἰπῇ ὅτι δὲν τῷ ἤθελε νὰ κάμῃ πίστωσιν εἰς τοὺς καταναλωτὰς του, καὶ ὅτι εἴαν ἡ πίστις ἦναι πολλὰκις χρήσιμος, ἀναγκαῖα μάλιστα, εἰς τὸν παραγωγέα, εἶναι βλαβερὰ, ὀλεθρὰ εἰς τὸν καταναλωτήν.

Ἐὰν παιδί ἐννόησεν καλῶς τί σημαίνει πίστις (νὰ πωλήσῃ τις, ἢ νὰ παραδώσῃ ἀμέσως τὸ ἐμπόρευμα καὶ νὰ περιμένῃ τὴν πληρωμὴν), δὲν ἔβλεπον ὅμως πῶς ἡ πίστις ἠδύνατο νὰ ἦναι χρήσιμος εἰς τοὺς μὲν καὶ βλαβερὰ εἰς τοὺς δέ. Ὁ Φίλιππος ἐζήτησεν ἐξηγήσεις καὶ ὁ διδάσκαλος ἐπεφορτίσθη νὰ δώσῃ ταύτας.

— Ἐνθυμίσατε ὅτι ὑπέλαβον ἕνα ἀρτοποιὸν ἀγοράζοντα ἄλευρον διὰ γραμματίου.

— Ναι, μάλιστα, ἀπήντησαν ὁμοφώνως.

— Τὸ γραμμάτιον, ἐξηκολούθησεν ὁ διδάσκαλος, δὲν εἶναι χρήματα, ἀλλὰ μόνον ἔγγραφος ὑπόσχεσις νὰ δώσῃ τις χρήματα· ἐνίοτε, ἀγοράζων τις, περιορίζεται νὰ ὑποσχεθῇ προφορικῶς, διότι ἕνας τίμιος ἄνθρωπος, ἔχων χρήματα, πληρώνει, εἴτε ὑπέγραψεν, εἴτε δὲν ὑπέγραψε γραμμάτιον.

Νὰ κάμῃ τις πίστωσιν (ἢ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ δανειζόμενος θὰ θέλῃ καὶ θὰ δυνηθῇ νὰ πληρώσῃ) εἶναι ἔργον ἐμπιστοσύνης.

Νῦν, ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ μυλωνὰς δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην καὶ δὲν τῷ πωλεῖ τὸ ἄλευρον μὲ πίστωσιν· τί θὰ κάμῃ ὁ ἀρτοποιός;

Φίλιππος.—Θὰ ὑπάγῃ εἰς ἄλλον.

Διδάσκαλος.—Καὶ εἴαν ὅλοι οἱ μυλωνάδες δώσουν τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν;

Πέτρος.—Δὲν θὰ ἔχῃ ἄλευρον καὶ δὲν θὰ κατασκευάσῃ ἄρτους.

Διδάσκαλος.—Καὶ εἴαν δὲν κατασκευάσῃ ἄρτους, δὲν θὰ κερδίσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ἡ πίστις λοιπὸν τῷ εἶναι χρήσιμος διὰ νὰ ἐργασθῇ καὶ ζῆσῃ τὴν οἰκογένειάν του. Ἄνευ ἀλεύρου ὁ ἀρτοποιὸς θὰ σταυρώσῃ τὰς χεῖρας καὶ ὁ φουρνός του θὰ μείνῃ ἀργός.

Ἰωάννης.—Καὶ δὲν θὰ ἔχωμεν ἄρτον νὰ φάγωμεν.

Διδάσκαλος.—Ἀληθῶς, ὁ καταναλωτὴς θὰ ὑπέφερε, διότι θὰ ὑπῆρχεν ἐλιγώτερος ἄρτος. Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο μόνον· εἴαν ὁ μυλωνὰς δὲν πωλῇ μὲ πίστωσιν τὸ ἄλευρόν του, καὶ εἴαν δὲν εὖρη εὐκαιρίαν νὰ τὸ πωλήσῃ τοῖς μετρητοῖς, τί θὰ τὸ κάμῃ;

Φίλιππος.—Τίποτα.

Γέρω-Πέτρος.—Καὶ μὲ τὸν καιρὸν τὸ ἄλευρον θὰ χαλάσῃ.

Διδάσκαλος.—Θὰ ἀλέθῃ ἐλιγώτερον. Διὰ τὴν ἀγοράζῃ σίτον δὲν θὰ εἰδεύῃ πῶς νὰ χρησιμοποιήσῃ, καὶ νὰ κοπιᾷ νὰ τὸν ἀλέθῃ, ἀφοῦ θὰ εἰδεύῃ ὅτι ὁ κόπος του εἶναι χαμένος;

Γέρω-Πέτρος.—Καὶ εἴαν ἀγοράσῃ τὸν σίτον μὲ πίστωσιν, χωρὶς νὰ πωλήσῃ τὸ ἄλευρον πῶς θὰ πληρώσῃ; Καὶ εἴαν ὁ γεωργὸς δὲν θέλῃ νὰ πωλήσῃ τὸν σίτον μὲ πίστωσιν;

Διδάσκαλος.—Ἀναμφιβόλως, ὁ ἦτο καλλίτερον εἴαν ὁ γεωργὸς ἠδύνατο πάντοτε νὰ ἀγοράζῃ καὶ πωλῇ τοῖς μετρητοῖς, ἐννοεῖται μετὰ φρονήσεως. Τότε, ἰδοὺ τί θὰ συμβῇ ὁ γεωργὸς πωλεῖ σίτον εἰς τὸν μυλωνᾶν καὶ λαμβάνει ἐν γραμμάτιον καὶ τὸ φυλάττει μέχρι τῆς πτώσεως του· ἐνίοτε δύναται νὰ τὸ μεταβιβάσῃ καὶ εἰς τραπεζίτην τινὰ τοῖς μετρητοῖς, ἢ εἰς τὸν ζυμωπορον εἴαν οὗτος γνωρίζῃ τὸν μυλωνᾶν. Ὁ μυλωνὰς ἐκ μέρους του θὰ ἀλέσῃ τὸν σίτον καὶ θὰ πωλήσῃ τὸ ἄλευρον εἰς τὸν ἀρτοποιὸν δι' ἑνὸς γραμματίου· καὶ τέλος ὁ ἀρτοποιὸς θὰ κατασκευάσῃ ἄρτον καὶ θὰ τὸν πωλήσῃ εἰς τοὺς καταναλωτὰς.

ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ καταναλωτὴς πληρώνει τοῖς μετρητοῖς, ὅπως χρεωστῆ, ὁ ἀρτοποιὸς θὰ ἔχῃ τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν μυλωνᾶν, ὁ ὁποῖος θὰ δυνηθῇ νὰ πληρώσῃ τὸν γεωργόν. Καὶ εἴαν ὁ γεωργὸς μετεβίβασε τὸ γραμμάτιον εἰς τὸν ζυμωπορον, οὗτος θὰ πληρωθῇ κατ' εὐθειαν ἀπὸ τὸν μυλωνᾶν, ὥστε τὰ χρήματα τοῦ καταναλωτοῦ πληρῶνουν ὀριστικῶς τὰ πάντα.

Ἰωάννης.—Ἀφοῦ τὰ πάντα γίνονται διὰ τὸν καταναλωτήν, πρέπει νὰ πληρῶνῃ καὶ τὰ πάντα.

Διδάσκαλος.— Δικαίως. Βίδομεν ὅτι ἡ πίστις εὐκολύνει τὴν παραγωγὴν, μεταβιβάζουσα τὰς πρώτας ὕλας εἰς ἐκεῖνους οἵτινες εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ τὰς ἐργασθῶσι. Εἰς τὸ παράδειγμα μᾶς εἶναι ὡς ὁ μυλωνὰς νὰ ἔλεγεν εἰς τὸν

γεωργόν· ὁ δὲ κλέσω τὸν σῖτόν σου· ὁ ἀρτοποιὸς δὲ πληρώσει τὸν κόπον μου. Ὁ ἀρτοποιὸς λέγει ἀκολούθως· ὁ δὲ κατασκευάσω ἄρτους, ὁ καταναλωτὴς δὲ μᾶ· πληρώσει ὄλους. Τώρα δὲ ἐρωτήσω διατί ὁ καταναλωτὴς πρέπει νὰ πληρώσῃ τοὺς μετρητοὺς;

Πέτρος.— Διὰ νὰ πληρωθῶσι καὶ οἱ παραγωγεῖς.

Γέρω-Πέτρος.— Ὁ μὲ πίστωσιν ἀγοράζων καταναλωτὴς εὐκόλως χροώνεται, διότι δὲν δανεῖται διὰ νὰ παραγάγῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ καταναλώσῃ· καὶ ὅτι καταναλίσκεται δὲν ὑπάρχει πλέον.

Διδάσκαλος.— Ναί· ἡ μόνη χρήσιμος πίστωσις εἶναι ἡ προτιθεμένη νὰ παραγάγῃ πᾶσα ἄλλη εἶναι ἡ σφάλμα, ἡ δυστύχημα.

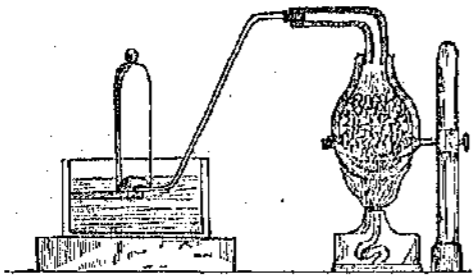
Α. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

Ἐπειτα συνέχισα·

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνέχεια· ἴδι οὐκ. 310.

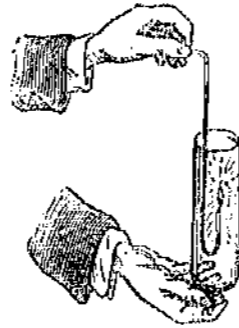
Ἄφ' οὗ σὰς εἶδεξα πῶς ἠμποροῦμεν νὰ εὐρίσκωμεν τὸ δξυγόνον εἰς τὸ νερόν, ἴσως καλὸν εἶναι νὰ μάθετε καὶ κατὰ ποῖον τρόπον δύνασθε νὰ τὸ ἀποκτάτε ἄφθονον. Τὸ δξυγόνον ἐνονοεῖται ὅτι ὑπάρχει καὶ εἰς τὸν ἀέρα. Ἄλλως δὲ ἦτον ἀκατανόητον πῶς τὸ κηρίον, τὸ ἀναπτύσσον μόνον ὑδρογόνον, ὅταν καίῃ εἰς τὸν ἀέρα παράγει καὶ νερόν. Τὸ ἄλλο λοιπὸν συστατικὸν τοῦ νεροῦ, τὸ δξυγόνον, λαμβάνει ἐκ τοῦ ἀέρος. Ἄλλως δὲν θὰ ἐξηγεῖτο χημικῶς ἡ παρουσία τῆς σταγόνης ἐκείνης τὴν ὁποίαν εἶδομεν. Ἄς ἰδῶμεν λοιπὸν ἂν δὲν ἠμπορῶμεν καὶ ἡμεῖς νὰ λάβωμεν τὸ δξυγόνον ἐκ τοῦ ἀέρος. Ὑπάρχουσι διὰ τοῦτο πολλὰ μέθοδοι· ἀλλ' εἶναι δύσκολοι καὶ περιπεπλεγμέναι. Θέλω νὰ περιρρηθῶμεν εἰς μίαν ἀπλοῦστέραν. Ὑπάρχει τις οὐσία καλουμένη δξυδιον μαγγανεσίου. Εἶναι τοῦτο τὸ κατάμαυρον ὀρυκτὸν χρησιμωτάτη οὐσία, διότι ὅταν πυρώσῃ, ἐξάγει πολὺ δξυγόνον. Εἰς τὴν μεταλλινὴν ταύτην φιάλην ἔρριψα ὀλίγον ἐκ

Σχ. 36.

τοῦ μετάλλου τούτου, καὶ προσέθηκα καὶ ἓνα σῶληνα. Ὁ λύχνος μου καίει ἐπάνω του θέτω τὴν φιάλην. Ὁ βυθίζω εἶναι μεταλλινὴ, δὲν θὰ τὴν βλάψῃ ἡ φλόξ. Καὶ ὅμως, διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν ἀνάγκη νὰ θερμάνωμεν τὸ μαγγανέσιον τόσον ὥστε νὰ πυρώσῃ, ἄς προσθέσωμεν εἰς αὐτὸ

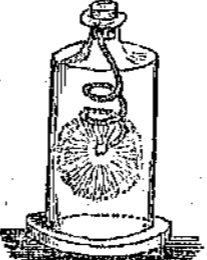
καὶ ὀλίγην χλωρικὴν πτόασσαν, ἣτις σήμερον κατασκευάζεται εἰς μεγάλας ποσότητας, διότι τὴν μεταχειρίζονται εἰς λεύκανσιν, εἰς χημικὰς χρήσεις καὶ εἰς πυροτεχνήματα. Μετ' αὐτῆς ἠνωμένον, τὸ δξυδιον τοῦ μαγγανεσίου (ἂν θέλετε ἠμπορεῖτε νὰ λάβητε καὶ δξυδιον χαλκοῦ ἢ σιδήρου) καὶ διὰ πολὺ ὀλιγοτέρας θερμότητος θὰ ἐξαγάγῃ δξυγόνον. Πολὺ δὲν θὰ παραγάγῃ, διότι δὲν μᾶς χρειάζεται εἰς τὰ πειράματα ταῦτα. Ἐπειδὴ ὅμως ὅτι κατ' ἀρχὰς παράγεται εἶναι ἀναγκαίως ἀναμεμιγμένον μετὰ τοῦ ἀέρος ὅστις περιείχετο ἐντὸς τῆς φιάλης, διὰ τοῦτο θυσιάζω τὸ μέρος τοῦτο, καὶ τὸ ἀφήνω νὰ φύγῃ. Θὰ ἰδῆτε δὲ ὅτι, καλῶς διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, οὕτω καὶ δι' ἀπλῆς φλογὸς τοῦ λύχνου τοῦ οἰνωπέματος δύνασθε νὰ παραγάγητε δξυγόνον, καὶ τὴν αὐτὴν θὰ μεταχειρισθῶμεν. Παρατηρήσατε πόσον εὐκόλως ἐξέρχεται τὸ ἀέριον ἐκ τοῦ ὀλιγοῦ τούτου μίγματος. Ἄν ἐξετάσωμεν ποῖαι εἰσὶν αἱ ἰδιότητές του, θὰ εὐρίσκωμεν ὅτι εἶναι ἐντελῶς αἱ ἰδίαι ἄς εἶχε καὶ τὸ ἐξαχθέν διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, δηλαδὴ θὰ εἶναι ἀέριον διαφανές, μὴ διαλυόμενον εἰς τὸ νερόν, καὶ φαινόμενον ὅτι ἔχει ὄρατὰ προσόντα τῆς ἀτμοσφαιρας. Περιέχει λοιπὸν, εἶπομεν, τὸ δξυγόνον ὅσον κατ' ἀρχὰς παρήχθη καὶ ἀέρα προσέτι ἐντὸς τῆς φιάλης· διὰ τοῦτο, ἰδοῦ, ἀφήνω αὐτὸ νὰ ἐξέλθῃ, διὰ νὰ ἔχωμεν ἀέριον καθαρὸν, καὶ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὸ ἀσφαλῶς καὶ τακτικῶς. Ὅταν ἐξοῦσισα καύμενον ξύλον εἰς τὸ δξυγόνον, εἶδετε πόσον λαμπρότερον ἔκαιεν. Ἴδετε καὶ ἐδῶ· (Ὁ καθηγητὴς βυθίζει κηρίον εἰς τὸν κύλινδρον.) Τὸ κηρίον αὐτὸ καίει καλῶς εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν. Ἄλλ' ὅταν τὸ βυθίζω εἰς τὸ ἀέριον τοῦτο, βλέπετε πόσον μεγαλητέραν λάμψιν δίδει. Τὸ ἴδιον θὰ ἔκαρνε καὶ πᾶν ἄλλο καυόμενον ἀντικείμενον. Παρατηρεῖτε ἀκόμη ὅτι τὸ ἀέριον τοῦτο εἶναι βαρὺ. Τὸ ὑδρογόνον ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀέρα ἐλαφρότερον ἐντὸς ἀεροστατικῆς σφαιρας, διότι συμπαρασύρει καὶ τῆς σφαιρας ταύτης τὸ ὕψωμα, ἐν ᾧ τὸ ὕψωμα πίπτει ἐξ ἐναντίας, ὡς βλέπετε ἐνταῦθα. Ἴδοῦ, τὸν κύλινδρον κρατῶν ἔχοντα τὸ στόμιον πρὸς τὰ ἄνω, καὶ ὅμως τὸ ἀέριον δὲν φεύγει, διότι ἐντὸς αὐτοῦ βλέπετε ὅτι τὸ κηρίον καίει λαμπρά. Ὁ ὄγκος τοῦ ὑδρογόνου τοῦ ἐξερχομένου ἐκ τοῦ ὕδατος εἶπομεν ὅτι εἶναι διπλάσιος τοῦ ὑδρογόνου· οὕγι ὅμως καὶ τὸ βάρος· ἐξ ἐναντίας, ὡς σὰς εἶπα ἄλλοτε, τὸ ὑδρογόνον εἶναι ἑκατάκις ἐλαφρότερον τοῦ δξυγόνου. Ἔχομεν τρόπον νὰ ζυγίζωμεν καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὰ ἄλλα ἀέρια. Ἄλλ' ἀρκεῖ νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι λίτρα (χωρητικότητος) ὕδρου-

Σχ. 37.

γόνου βαρύνει 0 γρ. 089, λίτρα δὲ δξυγόνου βαρύνει 1 γρ. 430, ἢ ἄλλως κυβικὸν μέτρον ὑδρογόνου βαρύνει 89 γραμμάρια, ἐν ᾧ κυβικὸν μέτρον δξυγόνου, 1430. Ὅστε βλέπετε πόση καὶ πόσον μεγάλη εἶναι ἡ διαφορά.

Ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἰδιότητα τοῦ δξυγόνου, τοῦ νὰ καθιστᾷ ζωηρότερον τὴν καύσιν. Θὰ μεταχειρισθῶ κηρίον διὰ νὰ σὰς δείξω τὸ πείραμα ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπλοῦστερον. Βλέπετε πῶς καίει τὸ κηρίον εἰς τὸν ἀέρα. Ἴδετε τώρα καὶ συγκρίνατε, ὅταν τὸ θέσω εἰς αὐτὸ τὸ ποτήριον τὸ περιέχον δξυγόνον· δίδει τώρα λάμψιν ὡς ἐκείνην σχεδὸν τὴν ὁποίαν εἶδαμεν νὰ ἐξέρχεται ἐκ τῶν πόλων τῆς βολταικῆς στήλης. Ἐννοεῖτε πόσον δραστηρία εἶναι ἡ ἐνέργεια τοῦ δξυγόνου; Καὶ ὅμως τίποτε ἄλλο δὲν παράγεται ἄφ' οὗ, τι παρήγαγεν ἡ καύσις εἰς τὸν ἀέρα. Σχηματίζεται μόνον νερόν· ἀλλὰ τὸ ἴδιον φαινόμενον εἶδομεν καὶ ὅταν καίῃ τὸ κηρίον εἰς τὸν ἀέρα. Τώρα δὲ, ἀφ' οὗ ἐγνωρίσαμεν τὴν νέαν ταύτην οὐσίαν, ἄς τὴν σπουδάσωμεν βαθύτερον, νὰ ἰδῶμεν μήπως ἠπατήθημεν ὡς πρὸς τὰ γενικὰ ἡμῶν συμπεράσματα περὶ τοῦ μέρους τούτου τῶν προϊόντων τοῦ κηρίου. Θαύμα εἶναι πόσον δραστηκότητα δίδει τὸ ἀέριον τοῦτο εἰς τὴν καύσιν. Οὗτος ὁ λύχνος φέρ' εἰπεῖν ἐδῶ εἶναι ἀπλοῦστατος. Τοιοῦτους μεταχειρίζομεθα εἰς κοινὰς χρήσεις, εἰς τὸν συνήθη φωτισμὸν, εἰς τοὺς φάρους, καὶ ἀλλαχοῦ. Πῶς νὰ τὸν κάμωμεν νὰ φέξῃ καλῆτερα; Ἀπλοῦστατον, θὰ εἰπῆτε· καθὼς τοῦ κηρίου ἡ λάμψις αὐξάνει ἐντὸς τοῦ δξυγόνου, οὕτω πρέπει ν' αὐξάνῃ καὶ τοῦ λύχνου τούτου τὸ φῶς· καὶ ἔχετε πληρέστατον δικαίον. Ἐπίτηδες τὸν ἔχω νὰ καίῃ κακά· Ἄλλ' ὁ προπαρασκευαστὴς μου θὰ εὐαρεστηθῇ νὰ μοι δώσῃ τὸν σωλῆνα ὅστις καιωνεῖ μετὰ τοῦ δοχείου τοῦ δξυγόνου, διὰ νὰ φέρῃ ὀλίγον ἀέριον εἰς τὴν φλόγα. Ἴδοῦ, ἔρχεται τὸ δξυγόνον. Ποῖαν ἐξάισιον καῦσιν προκαλεῖ! Ἄς ἀφαιρέσωμεν τώρα τὰ ἐφόδια. Τί γίνεται ἡ φλόξ; (Διακόπτει τὸ ρεύμα τοῦ δξυγόνου, καὶ ὁ λύχνος ἀμέσως θαμβοῦται.) Τῆ ἔντι εἶναι ἀξιοθαύμαστον πῶς τὸ δξυγόνον παροξύνει τὴν καύσιν! Δὲν ἐνεργεῖ δὲ οὕτως ἐπὶ μόνου τοῦ ὑδρογόνου καὶ τοῦ ἀνθρακος, δηλαδὴ ἐπὶ μόνου τοῦ κηρίου, ἀλλὰ εἰς πᾶσαν συνήθη καύσιν. Ἄς δοκιμάσωμεν ὡς πρὸς τὸν σίδηρον. Εἶδετε ἤδη, καὶ ἠξεύρατε ὅτι τὸ σίδηρον καίει ὀλίγον εἰς τὸν ἀέρα.

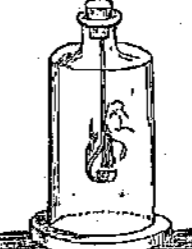

Σχ. 38.

Εἰς τὴν φιάλην ταύτην εἰσάγω σύρμα σιδήρου διὰ νὰ καῖ. Ἄντι σύρματος δοκὸν σιδήρου ἂν εἶχον χονδρὴν ὡς τὸν βραχιονά μου, ἐπίσης θὰ ἔκαιε. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ σιδήρου προσαρτῶ ὀλίγον ξύλον, τὸ ἀνάπτω, καὶ βυθίζω αὐτὸ τὸ

ἄκρον τοῦτο εἰς τὸ δξυγόνον. Τοῦ ξύλου ἡ καύσις γίνεται φυσικῶς τῷ λόγῳ, ὡς βλέπετε, δραστηριώτερα ἐντὸς τοῦ δξυγόνου. Ἐντὸς ὀλίγου θὰ καύσῃ καὶ τὸ μετάλλον. Ἴδοῦ, βλέπετε ὅτι ἐφλογίσθη καὶ αὐτὸ, καὶ ἐκπέμπει φλόγα λαμπράν, καὶ ἡ καύσις του δὲν θὰ παύσῃ ταχέως. Θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν ὅσῳ τῇ δίδομεν δξυγόνον, μέχρις οὗ καταναλωθῇ ὄλον τὸ μετάλλον.

Ἄς ἀφήσωμεν αὐτὸ, καὶ ἄς λάβωμεν ἄλλην οὐσίαν. Τοῦτο εἶναι θεῖον ἢ θειάφιον. ἠξεύρατε ὅτι αὐτὸ καίει εἰς τὸν ἀέρα. Ἄν τὴν βυθίσωμεν εἰς τὸ δξυγόνον, θὰ ἰδῆτε καὶ πάλιν ὅτι ἐκεῖ ἡ καύσις του θὰ εἶναι πολὺ ζωηρότερα. Τὸ συμπεέρασμα εἶναι ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν τὸ δξυγόνον αὐτῆς εἶναι τὸ προκαλοῦν τὴν καύσιν. Τὸ θεῖον καίει ἡσυχῶς εἰς τὸ δξυγόνον· εὐθὺς ὅμως βλέπετε ὅτι πολὺ διαφέρει ἡ καύσις αὐτοῦ ἐδῶ καὶ εἰς τὸν ἀέρα.

Σχ. 39.

Λαμβάνω ἤδη ἄλλην οὐσίαν, τὸν φωσφόρον. Ἄλλὰ δὲν σὰς συμβουλεύω νὰ ἐπαυαλάσῃτε τὸ πείραμα τοῦτο εἰς τὴν οἰκίαν σας. Δὲν εἶναι ἀκίνδυνον. Ἡ οὐσία αὐτὴ εἶναι εἰς ἀνώτατον βαθμὸν εὐφλόγιστος, καὶ ἀφ' οὗ τοσοῦτον καλῶς καίει εἰς τὸν ἀέρα, πῶς δὲν πρέπει νὰ καίῃ

εἰς τὸ δξυγόνον! Δὲν θὰ σὰς δείξω τὸ φαινόμενον εἰς ὄλην του τὴν λαμπρότητα, διότι δὲν θέλω νὰ διατρέξω τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ θρασύσω τὸ ἀγγεῖον. Καὶ ὀλημου ἡ προσοχὴ ὅμως δὲν ἠξεύρω ἂν θὰ μὲ ἀπαλλάξῃ τῆς ζημίας, καὶ ἂν ὁ φωσφόρος δὲν θὰ θρασύσῃ τὴν φιάλην μου. Βλέπετε πῶς καίει ἡ οὐσία αὕτη εἰς τὸν ἀέρα. Βλέπετε τώρα, ἔμα τὴν εἰσάγω εἰς τὸ δξυγόνον πόση εἶναι ἡ λάμψις τῆς! (Ὁ καθηγητὴς εἰσάγει τὸν καίοντα φωσφόρον εἰς τὴν φιάλην τοῦ δξυγόνου.) Ἴδετε πῶς πετῶσι τὰ στερεὰ ταῦτα μέρια, καθιστῶντα τὴν καύσιν τοσοῦτον θαυμασίως λαμπράν.

Ἴκανὰ ἐλάβομεν δείγματα τῆς δυνάμεως τοῦ δξυγόνου, καὶ τοῦ ὅτι προκαλεῖ ζωηράν καύσιν εἰς τὰς ἄλλας οὐσίας. Ἄς ἐξετάσωμεν αὐτὸ ἀκόμη καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις του πρὸς τὸ ὑδρογόνον. Ἐνθυμείσθε ἴσως ὅτι ὅταν ἡ ἀνάλυσις τοῦ νεροῦ μᾶς ἔδωκεν δξυγόνον καὶ ὑδρογόνον, καὶ ἐπειτα ἀνμεμίξαμεν τὰ δύο ταῦτα ἀέρια, καὶ τὰ ἀνήψαμεν, ἐγίνε μικρὰ ἐκρηξίς· προσέτι δὲ καὶ ὅτι ἡ φλόξ τῶν δύο αὐτῶν ἀερίων συναναμειγμένων μᾶς ἔδωκεν ὀλίγον φῶς, ἀλλὰ πολλὴν θερμότητα.

Θ' ἀναμίξω τὰ δύο ταῦτα ἀέρια καθ' ἣν ἀναλογίαν ἔχουσιν ἐντὸς τοῦ νεροῦ. Εἰς τοῦτο τὸ ἀγγεῖον ἔβαλα δξυγόνον, καὶ διπλάσιον αὐτοῦ ὑδρογόνον. Ὅστε τὸ μίγμα τοῦτο κατ' οὐδὲν διαφέρει ἐκείνου δ' ἐλάβομεν ὅταν διὰ τῆς βολται-

κῆς στήλης ἀνελύσαμεν τὸ νερόν εἰς τὰ δύο στατικά αὐτοῦ στοιχεῖα, καὶ ἔπειτα ἀνεμίξαμεν πάλιν τὰ δύο ἐκεῖνα ἀέρια. Θέλω ν' ἀνάψω τώρα τοῦτο τὸ μίγμα, διὰ νὰ ἰδῶμεν ἂν καὶ κατὰ πόσον τὸ δξυγόνον βοηθῆ τὴν καύσιν τοῦ ὑδρογόνου. Ἡ ποσότης ἑμῶς αὐτοῦ εἶναι μεγίστη, καὶ δὲν ἔμπορῶ νὰ τὴν ἀνάψω ἕλλην, διότι θὰ εἴχομεν φοβερά δυστυχήματα. Ἀλλὰ πῶς νὰ κατορθώσω ν' ἀνάψω μικρὰ μέρη αὐτῆς χωρὶς κακῶν ἀποτελεσμάτων; Ἄ! ἤξεύρω τί θὰ κάμω. Θὰ περάσω τὸ μικτόν μου ἀέριον διὰ σπουνάδας. Οὕτω θὰ γίνωσι φούσκαί ἐξ αὐτοῦ, καὶ θὰ καύσωμεν τὰς φούσκας αὐτάς. Βισάγω λοιπὸν εἰς τὴν σαπουνάδα τὸν σωλῆνα τοῦτον τῆς πίπας, ὅστις κοινῶναι μετὰ τοῦ δοχείου τῶν δύο ἀερίων, καὶ δι' αὐτοῦ παράγονται αἱ φούσκαί. Προσοχὴ ἑμῶς! Δὲν ἀνάπτω τὴν φούσκα ὡς κρέμαται εἰς τοῦ σωλῆνος τὴν ἄκραν ἢ ἤξεύρετε διατί; Διότι δι' αὐτῆς ἔμπορεῖ ν' ἀνάψῃ καὶ ὄλον τὸ μίγμα ἐντὸς τοῦ σωλῆνος καὶ ἐντὸς τοῦ ἀγγείου, καὶ τὸ ἀγγεῖόν μας τοῦλάχιστον νὰ γίνῃ τμήματα. (Ὁ καθηγητὴς διὰ τοῦ σωλῆνος παράγει φούσκας εἰς τὴν σαπουνάδα, καὶ τὰς δέχεται εἰς τὴν καλύμην του.) Προτιμῶ νὰ καύσω τὴν φούσκα εἰς τὴν καλύμην μου. Ὀλιγώτερον μὲν θὰ κροτήσῃ, ἀλλὰ τὸ πείραμα θὰ εἶναι ἀσφαλέστερον, καὶ θὰ τὸ ἴδῃτε καλῆτερα. (Ὁ καθηγητὴς ἀνάπτει φούσκα εἰς τὴν καλύμην του.) Ἰδέτετε καὶ ἡκούσατε τὴν ἐκρηξίν; Πλέπετε λοιπὸν ὅτι τὸ δξυγόνον, ἂν καὶ μόνον τοῦ δὲν καίῃ καὶ δὲν ἐκρηγνυται, ἐρχόμενον ἑμῶς εἰς ἐπαφὴν τοῦ ὑδρογόνου, ἐνεργεῖ ἐπ' αὐτοῦ, καὶ διαπαντᾷ ἕλλην τοῦ τὴν δύναμιν εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃ τοῦ ὑδρογόνου τὰς ιδιότητας.

Ἐξ ὧων σὰς εἶπα λοιπὸν, ἐλπίζω ὅτι ἐνοήσατε τὴν σχέσιν τοῦ νεροῦ πρὸς τὸν ἀέρα καὶ πρὸς τὸ δξυγόνον. Διατί τὸ ποτάσιον ἀναλύει τὸ νερόν; Διότι ἀπαντᾷ ἐκεῖ δξυγόνον. Τίς εἶναι ἡ οὐσία ἣτις ἐξέρχεται ὅταν βίπτω τὸ ποτάσιον εἰς τὸ νερόν; Βίβαι τὸ ὑδρογόνον, διότι τὸ δξυγόνον συνδέεται μετὰ τοῦ ποτασίου, καὶ οὕτω τὸ ὑδρογόνον μένει ἐλεύθερον καὶ καίει. Τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ ποτασίου ἀναλύον τὸ νερόν, ἂν θέλετε αὐτὴν τὴν σταγόνα τὴν σχηματισθεῖσαν ἐκ τῆς καύσεως τοῦ κηρίου, ἀπορροφᾷ τὸ δξυγόνον ὅσον τὸ κηρίον ἀπερρόφησεν ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ ἐλευθεροῖ τὸ ὑδρογόνον. Ἀκόμη περισσώτερον ἂν λάβω ὀλίγον πάγον, καὶ θέσω ἐπ' αὐτοῦ ὀλίγον ποτάσιον, ἢ θαυμασία συγγένεια ἣτις ὑπάρχει μετὰ τοῦ ὑδρογόνου καὶ τοῦ δξυγόνου εἶναι τοιαύτη, ὥστε ὁ πάγος θ' ἀνάψῃ τὸ μέταλλον. Θὰ σὰς δείξω καὶ τοῦτο τὸ πείραμα διὰ νὰ ἰδῇτε πόσον τ' ἀποτελέσματα δύνανται νὰ τροπολογῶνται ὑπὸ τῶν περιστάσεων. Ἰδοῦ τὸ ποτάσιον καίει εἰς τὸν πάγον, καὶ παράγει ὡς μικρὴν ἠφαιστίον.

Εἰς τὴν προσεχῆ ἡμῶν συνδιάλεξιν, ἀφ' οὗ σὰς εἰδείξα τὰς ἀνωμαλίας ταύτας, καθ' ἑκάστην ὁ δὲ θεωρήσει νὰ σὰς ἐξηγήσῃ ὅτι κἀνὸν τῶν ἀλλοκυρίων καὶ παραδόξων τούτων φαινομένων, καὶ μάλιστα τῶν ἐκτάκτων καὶ ἐπιβλαβῶν τούτων ἐνεργειῶν δὲν παράγεται ὅταν καίωμεν ὄχι μόνον ἐν κηρίον, ἀλλὰ καὶ τὸ φωταέριον τῶν πύλων, καὶ ὅταν δῆποτε καύσιμον ἕλλην τῶν ἐριθῶν, σεβόμεναι τοὺς νόμους οὓς διαγράφει ἡμῖν ἡ φύσις.

A. P. ΡΑΓΚΑΝΗΣ.

Ἐπιτελεσθέντα.

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΒΕΡΓΗΣ

Ἐπιτελεσθέντα 181 σελ. 613.

Θ'

Παρθῆλον οὕτω δύο ἐβδομάδες, καθ' ἃς ἐξηκολούθει νὰ πλέῃ ἡ Ρόζα Μαρία. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο ἥδη ψυχροτέρα ἀφ' ὅτου εἶχον περάσει τὴν νῆσον τῶν ἄρκτων (Βέρεν-Βίλανδ), ἣτις φαίνεται οἰονεῖ ἀποκοκομμένη ἀπὸ τῆς Σπιτζεβέργης καὶ ἦν ἀνεκάλυφεν ὁ Ὀλλανδὸς Βάρεντζ. Ὅτε διήρχετο ἐκεῖθεν τὸ πλοῖον, ὁ Μαρσέλ, προσπαθὼν νὰ διακρίνῃ τὴν μαύρην τῆς νήσου κρημνῆν, ἦν ἐβίβριζε ἀνάμεσα ἐξ ἀμυγδαλέων, ἦτοι ἄρας τῆς ἀθλιότητος, ἐνεθυμήθη ὅτι ἐκεῖ ὀλίγον ἔλειπεν ὁ μέγας Νέλσον νὰ γείνῃ βορᾶ ἄρκτου. «Ὁ πόσον διαφορετικὴ ἦσας θὰ ἦτο τὰ νῦν ἢ τὴν τῆς Γαλλίας, διελογίζετο, ἀνὲν αὐτῆ τῆ ἀρχῆ τοῦ σταδίου τοῦ ὁ ἦρας τοῦ Ἄβουκίρ καὶ τοῦ Τραφαλγάρ, ὁ βάρβαρος καταστροφεὺς τοῦ στόλου τῆς Κοπεγχάγης, ἤθελε συντριβῆ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ υπερβορείου τέρατος!»

Πρωτὰν τινὰ τὸ ἐν τῷ κοιτωνίσκῳ τοῦ πλοῦρου θερμόμετρον κατέβη ἀφ' ἑαυτοῦ πολλοὺς βαθμούς. Ὁ ἀνεμος ἤρχισε νὰ πνέῃ βίβριος καὶ ψυχρὸς καὶ ὀλίγον παρέκει ἐφαίνοντο ἐπιπλέοντες ἕγκοι ἐστρογγυλωμένοι, ὡς δέματα λευκὰ ἐπὶ τῶν σκοτεινῶν κυμάτων.

— Ἄ ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Τρομπών, δὲν σοῦ φαίνεται πῶς εἶνε κοπάδι; Μήπως κἀνένας καλὸς βοσκὸς τῆς Σπιτζεβέργης μὰς φέρει κρέας; Καλῶς νὰ δρίσῃ. Ἦρχισα νὰ θαρύνωμαι τὰ ξύγγια τοῦ Κ. Πανσκέπ καὶ ἐπεθύμησα καμμίαν κοτελέτα.

— Καλὴ κοτελέττα, ἔνοια σου, ὑπέλαβεν ὁ Λάξ. Εἶνε οἱ πρώτοι πάγοι αὐτοὶ ὅπου θλίπει, φίλε μου. Ὡς ἐδῶ καλὰ πάμε, ἀλλὰ ἂν ἔλθουν καὶ οἱ δεῦτεροι! — Ἄν καὶ πολλὰ πολλάκις γαλλικὰ πλοῖα ἐπλευσαν μέχρι τῶν πολικῶν χωρῶν, ἂν καὶ ἥδη κατὰ τὸν δέκατον ἑβδόμον αἰῶνα αἱ γαλλικαὶ φρεγάται ἐφθασαν μέχρι τῆς Σπιτζεβέργης ἵνα ὑπερμασιπύσῃ τοὺς γάλλους ἀλιεῖς κατὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἐκείνην ὁθαλασοπόροι ἐξηρεύνησαν τὰ μέρη ἐκεῖνα, οὐδὲν ἤπτον ἢ γαλλικὴ γλώσσα δὲν δύνανται νὰ δηλώσῃ

ἐν ἐκ τῶν κυριωτέρων φαινομένων τῶν χωρῶν ἐκείνων εἰμὴ διὰ τῆς ἐκφράσεως ἐπιπλέοντες πάγοι. Οἱ Ἀγγλοὶ ἀπ' ἐναντίας διὰ δεκατεσσάρων διαφόρων ἐκφράσεων δηλοῦσι τὰ διάφορα σχήματα καὶ τὰς διαφόρους κινήσεις τῶν τούτων πάγων.

Ἡ Ρόζα Μαρία ὠλισθαίνεν ἐλαφρῶς τὸ πρῶτον μετὰ τῶν πάγων τούτων, οἵτινες ἐκυλιδουνοῦν εἰς τὰ πλευρὰ τῆς ὡς μεγάλαί σφαῖραι χιόνος ἢ ὡς ἀεροπόρα σφαιρόματα καὶ κατ' ὀλίγον ἐτήκοντο τριβόμενοι πρὸς τὰ κύματα. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ συνήτησεν ἄλλους ἕγκους ὑψηλοτέρους καὶ πλατυτέρους, ὁμοίους πρὸς γρανίτην. Κατ' ἐκείνων ἦτο ἐπικινδυνὸν νὰ προσεράξῃ, δύο δὲ καὶ τοποθετημένοι ἐκατέρωθεν τοῦ πλοίου κατεγίνοντο εἰς τὸ νὰ τοὺς ἀπομακρύνωσι διὰ μακρῶν δοράτων. Ἐνίοτε μάλιστα τῆ αἰτήσει τοῦ Λάξ, ὅστις ἴστατο εἰς τὸ πηδάλιον, ἡ Ρόζα Μαρία ἤλλαξε διεύθυνσιν ἵνα τοὺς ἀποφύγῃ.

Καθ' ἕλλην τὴν ἡμέραν διήρκεσεν ἡ παλόμοχος αὕτη ἐργασία. Νέφη σκοτεινὰ ἐκάλυπτον τὸν οὐρανόν, τὰ ὅποια ποῦ καὶ ποῦ διεπέρα ἀκτίς τις ἡλίου, κιτρινὴ ὡς ἔλασμα δρειχάλκου. Ἄνεμος δυνατὸς ἀνεσήκωνε τὰ κύματα καὶ ἐσούριζε διὰ μέσου τῶν ἱστίων. Ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τοῦ πλοίου ἠκούετο ὁ ἀπαίσιος ψίθυρος, ὁ τῶσον λυπηρὰν αἰσθηθῆν ἐμποιοῦν εἰς ἐκείνους, οὓς οἱ γηραιοὶ ναυτικοὶ ὀνομάζουσι ναύτας τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, ἔτριξε δὲ ὀλόκληρον τὸ σκάφος ὡς οἰκία ὑπὸ σεισμοῦ δονιζομένη.

Ὁ Μαρσέλ παρετήρει μετὰ προσοχῆς ὄλας τὰς κινήσεις τοῦ πηδαλίου, ἐνίοτε δὲ συμμετείχε τῶν χειρισμῶν. Ἡ Καρίνα εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τὸν καιτῶνά τῆς, ἐνίοτε δὲ μόνον ἀνέβαινεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ σιγηλῆ παρετήρει τὸν ἄοκνον σύντροφόν τῆς. Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην τρικυμίαν κατεῖχε τὰς δύο νεαρὰς καρδίας ἅμα μὲν ἢ ἰδέα τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, ἅμα δὲ τὸ συναίσθημα τῆς ἐμπιστοσύνης. Καὶ ὁ Μαρσέλ καὶ ἡ Καρίνα χωρὶς νὰ τὸ νοῦσι ἤθελον νὰ βλέπωνται, ἀμφοτέροι δι' ἑνὸς βλέμματος ἐκοινωνοῦν πρὸς ἀλλήλους τὰ ἀγνά των αἰσθήματα.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐφθασαν πλησίον εἰς ὄγκον πάγου τεράστιον. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ μεγάλου ἴστού ὁ δξυδερκὴς ὀφθαλμὸς τοῦ γέρω Λάξ δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὰς διαστάσεις του. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπεράντου τούτου παγετῶνος (field) ἠνοίγετο ἀκάνομιστον πέρασμα ἐκτάσεως πέντε ἢ ἕξ μιλίων, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο διευθυόμενον μακρὰν πρὸς δυσμὰς, πρὸς ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ μέτρον, ὅπου ἤθελεν ὁ πλοῖος νὰ διευθύνῃ τὸν πλοῦν. Ἀλλ' ὁ ἀνεμος ἦτο ἐναντίος καὶ πυκνὴ δμίχλη, ὅποιαν μόνον εἰς τὰς βορειοτάτας χώρας δύνανται τις νὰ ἴδῃ, ἐπέπεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ στερεώματος καὶ διὰ παχυτάτου πέπλου κατε-

κάλυψε καὶ ὀλάσσαν καὶ δρίζοντα. «Πλοῖαρχε εἰς τ' ἀνοικτὰ ἰεφώνησεν ὁ Λάξ. Ἄς στιγγάρουν τὰ παντᾶ. Δὲν ἔμποροῦμεν ἄλλο τίποτε νὰ κάμωμεν ὡς νὰ ξανοίξῃ αὐτὸς ὁ βρωμόκαιρος.»

Ἡ ἐντολὴ τοῦ Λάξ ἐξετελέσθη. Καθ' ἕλλην τὴν νύκτα ἡ Ρόζα Μαρία ἔμεινεν εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἀλλὰ χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῆ τοῦ ἀνοικτοῦ παράσματος. Τὴν πρώτην ἐπανῆλθε. Ὁ ἥλιος εἶχε διασχίσει τὰ νέφη καὶ ἠδύνατο τις πλέον νὰ διακρίνῃ καθαρά. Ὁ ἀνεμος ἑμῶς ἐξηκολούθει νὰ ἦν ἐναντίος, καὶ διὰ τοῦτο συχναίς ἠναγκάζετο τὸ πλοῖον ν' ἀλλάσῃ διεύθυνσιν.

Ὅκτῳ ἡμέρας διήρκεσεν ὁ διάπλους. Σπανίως μόνον ἐφαίνετο ὁ ἥλιος ἢ κατέπαυεν ὁ ἀνεμος, ἔπειτα πάλιν σκότος καὶ ἀνεμος καὶ χιὼν καὶ νέοι χειρισμοί. Τρίς ἢ τετράκις τὸ πλοῖον διέκοψεν ἕνεκα τοῦ σκότους τὴν πορείαν του. Καὶ τότε οὐδαμῶς ἐφαίνετο παρήγορον φῶς. οὐδὲν ἄστρον ἔλαμπεν εἰς τὸ στερέωμα. Δὲν ἦκουε εἰς τῆς ἀπικσίας ἐρήμου τὰ θάθη εἰμὴ τὸν μυκηθμόν τῶν κυμάτων, ἅτινα συνετρίβοντο ἐπὶ τῶν πάγων ὡς ἐπὶ ἐσάχων γρανιτικῶν καὶ, ἐνίοτε, τὴν ἔδειαν φωνὴν ἀγρίου τινὸς πτηνοῦ ἢ τὸ στενάσμα μικρῆς φώκῃς ἀναζητούσης τὴν μητέρα.

«Τὶ πέρασμα! ἔλεγεν ὁ Βλονδῶ, lungo γ ostrochio como anno maio, μακρὸν καὶ στενὸν ὅσον τὸν κακὸν χρόνον!» Καὶ ἑμῶς δὲν εἶχε διαταραχθῆ ἢ ἠρεμία τῆς ψυχῆς του ἐκάπνιζε μόνον ὀλίγον πλειότερον τοῦ συνήθους. Ὁ καπνὸς, ἔλεγεν, εἶνε ὁ φίλος τοῦ ἀνθρώπου. Ὅσοι τὸν κατηγοροῦν δὲν ἤξεύρουσιν οἱ ἀνόητοι πόσον εἶνε χρήσιμος εἰς τὸν ναύτην.»

— Πρεσβευτὴς τίς ὁ Ἰωάννης Νικὸς, τῷ εἶπεν ἡμέραν τινὰ ὁ Μαρσέλ, τὸν εἰσήγαγε πρῶτον εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς δὲ τὴν Ἀγγλίαν ὁ εὐδοξὸς εὐπατριδῆς Βάλλερ Ράλαιγ.

— Πρεσβευτὴς καὶ εὐγενὴς! ἔχει λοιπὸν τίτλους εὐγενείας καὶ ὁ καπνός. Ἐὖγε Νικὸς καὶ Ράλαιγ. Πρὸς τιμὴν σας ὁ καπνίσω αὐτὴν τὴν πίπαν καὶ οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὸ ὄνομά σας.

Ὅταν δὲν εἶχεν ὑπηρεσίαν ὁ Μαρσέλ ἐλάμβανε παρὰ τῆς Καρίνας τὴν ἔδειαν νὰ μένῃ μετ' αὐτῆς εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ἐκεῖ παρὰ τὴν θερμάστραν, ἐν ἢ ἐκαίοντο γεάνθηρας καὶ ὑπὸ τὸ φῶς κρεμαστοῦ λύχνου, ὄν ἔσειεν ἀδιακόπως ἡ θαλασσοταραχὴ, ἀνεγίνωσκον ἢ συνδιελέγοντο.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν πάγων οἵτινες περιέσφιγγον τὸ πλοῖόν των, ὠμίλουν περὶ τῶν ὀρατίων τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Σουηδίας κοιλάδων, ὑπὸ βαρὺν καὶ ὀλοσκοτεινὸν οὐρανὸν ἐνεθυμοῦντο τὸ λαμπρὸν φῶς καὶ τὰς πορφυραχρῶσους ἀκτῖνας τῶν μεσημβριῶν χωρῶν. Ἦκουσιν νὰ συγκροῦνται οἱ ἀνεμοὶ καὶ νὰ στενάζωσι συντριβόμενα τὰ κύματα καὶ ἀνεγίνωσκον ἀρμονικὰς στροφὰς δὲν ἤξεύρω τίνας ποιητοῦ... Πολλάκις ἐκρῶνον ἢ κῆρ καὶ ἐπλησίαζε πλειότερον εἰς τὴν θερμά-

τὸ πολὺ ἔγκυοι καὶ λεγῶν, γυναῖκες πλείωτερον τῶν ἀνδρῶν γέροντες ὑπὲρ τὰ 50 γεγονότες σπανιώτερον.

Τὸ φάσμα τῆς τροποποιημένης ἢ τῆς εὐλογίας (εὐλογισμοειδὸς) εἶνε ἐλπίς, ὅτι θὰ ἐκλίπη ποτὲ ἀπὸ τῶν συγγεγραμμάτων τῆς ἐπιστήμης. Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Ἰεννέρου ἐνόμισαν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἐθιμάμβυσαν κατὰ τῶν εὐλογίων. Ὅταν ὅμως μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν τινῶν ἤρξαντο ἀναφαινόμενα εἰς ἤδη ἐμβολισθέντας πρῶτον μὲν σποράδην, εἶτα δὲ πυκνότερον ἐξανθήματα ἀξιοσημείωτου ὁμοιότητος πρὸς τὰ τῆς εὐλογίας εἶπον πρὸς τιμὴν τοῦ ἐμβολισμοῦ διὰ δαμαλίδος, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω, ὅτι ταῦτα πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὅλως νέα ἄδηθεν νόσος. Οἱ ἰατροὶ κατέφυγον εἰς λεπτομερῆστατας διακρίσεις, διαιρέσαντες μίαν καὶ τὴν αὐτὴν νόσον εἰς δύο. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ὁ ἐμβολισθὲν διὰ δαμαλίδος δὲν εἶνε ἐξηφαλισμένος διὰ παντός τοῦ βίου κατὰ τῶν εὐλογίων μετὰ παρέλευσιν ἀορίστου ἀριθμοῦ ἐτῶν προσκτάται ἐκ νέου τὴν εὐπάθειαν εἰς προσβολὴν ἡπιωτέραν ὅμως, ἅτε τοῦ σώματος διελθόντος ἤδη τεχνητῶς διὰ τοῦ ἐμβολισμοῦ προσομοίαν νοσηρὰν ἐπεξεργασίαν. Ἡ ἀσφαλεστέρα ἀπόδειξις τῆς ὁμοιότητος τῶν ἀνωτέρω μορφῶν τῆς εὐλογίας εἶνε τὸ ὅτι αἱ καλούμεναι νόθοι εὐλογίαι συμβαίνει οὐχὶ σπανίως νὰ ἔχωσιν ἑκθασιν ὑκανατηφόρον, καὶ ἀναπτυσσόμεναι, εἴτε εἰς ἐμβολισθέντας εἴτε εἰς μὴ, προκαλοῦσι διὰ τοῦ μολυσμοῦ ὅλα τὰ συμπτώματα καὶ πλήρη τὴν κακοήθειαν τῶν γνησίων εὐλογίων.

Τὴν τρίτην μορφήν τῆς εὐλογίας, τὴν ἀνεμοεὐλογίαν, ὑπέστησαν ἴσως οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων. Ἡ νόσος εἶνε ἐκ τῶν συχνωτέρων τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καίτοι δὲ μολυσματικὴ, εἶνε τοσοῦτον καλοήθης ὥστε οὐδεὶς ποτε ἀπέθανεν ἐξ αὐτῆς, ὅλη δὲ ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξόδου τῶν παιδίων ἀπὸ τοῦ δωματίου.

Ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω οἱ ἰατροὶ ἀποροῦσιν εἰς ποῖαν κλάσιν νὰ τάξωσι τὴν πρᾶξιν αὐτῆς νόσον. Τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἀνεμοεὐλογία οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχει πρὸς τὰς γνησίας εὐλογίας, τὰς στενάς αὐτῆς συγγενεῖς, διότι προσβάλλει ἀδιακρίτως ἀνεμβολιστούς τε καὶ προσβάλλει ἀδιακρίτως ἀνεμβολισμένους, ἀποβάλλει τὴν ἀποδεικτικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐὰν σκεφθῶμεν ὅτι ἐν τῷ ὁργανισμῷ τῶν ζῴων ἐν γένει μία καὶ ἡ αὐτὴ νόσος δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ εἴτε καθ' ὅλην τὴν ἔντασιν αὐτῆς εἴτε καὶ ὅλως ἐξασθενωμένη. Ἐπι μᾶλλον δὲ φαίνεται συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς στενωτέρας ὁμοιότητος ὅλων ἐν γένει τῶν μορφῶν τῆς εὐλογίας τὸ πᾶσι παρατηρηθὲν γεγονός, ὅτι εἰς αἰθούσας νοσοκομείων περιπτώσεις ἀσήμαντοι ἀνεμοεὐλογίας προσκάλεσαν τὴν ἐκρηξίαν γνησίων εὐλογίων.

Αὐτὴ αὐτὴ δὲ ἡ δοξασία τῆς στενῆς συγγενείας ὅλων τῶν μορφῶν τῆς εὐλογίας παρέσχε τὸ ἐνδόξιμον εἰς τοὺς ἐπιστήμονας νὰ κόψωσι διὰ παντός τὴν δύναμιν τῆς κακοήθους ταύτης νόσου. Δὲν θὰ προκαλέσῃ ἀρᾶ γε, εἶπον οὗτοι καθ' ἑαυτοὺς, ἐλαφροτέραν μορφήν εὐλογίας ὁ ἐμβολισμὸς διὰ λέμφου λαμβανομένου ἐξ ἡπιωτέρας μορφῆς εὐλογίας, γινόμενος εἰς ἄνθρωπον μὴ προσβληθέντα ἐτι ἐκ ταύτης, καὶ δὲν θὰ προφυλάξῃ ἐπομένως τὸ σῶμα κατὰ τῆς προσβολῆς ὑπὸ μορφῆς εὐλογίας κινδυνώδους;

Ἐν Περσίᾳ, Ἰνδία καὶ Κίνα ἡ θεωρία αὐτῆς ἐπεκράτει πρὸ πολλοῦ. Ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ χώρα οἱ ἰατροὶ ἐξέτέλουν τὸν ἐμβολισμὸν ἐνθέτοντες ἐν τῇ βνί τῶν ἀνθρώπων βάμβυκα ἐμπεποτισμένον δι' εὐλογιώδους ὕλης. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἕλλην ἰατρός, ὁ Ἐμμανουὴλ Τιμόνης, εἰσήγαγε τὸν ἐμβολισμὸν δι' ἀνθρωπίνων εὐλογίων εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡ σύζυγος τοῦ τότε ἀγγλοῦ πρεσβευτοῦ Λαίδου Worthly Montaigne, λαβοῦσα γινώσιν τοῦ πράγματος δὲν ἐφοβήθη δοῦσα νὰ ἐμβολισῶσι τὰ τέκνα τῆς τέκνα (κατὰ τὸ 1720). Μετὰ δὲ τὸ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα τοῦ ἐμβολισμοῦ ἐκήρυξε τὸν ἑαυτοῦ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀντηχήσαντος καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Ἐντούτοις δὲν δύναται νὰ δισχυρισθῇ, ὅτι ὁ ἐμβολισμὸς ἐρήϊζωσεν εἰς ὅλα τὰ σπρώματα τοῦ λαοῦ διειρηθῆν ἀληθῶς μόνον εἰς μερίδα τινα ἀνεπτυγμένων καὶ εὐπόρων. Ἄλλ' ἦτο καὶ τὸ προφυλακτικὸν μέσον κινδυνώδες. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ Heusler ἐκ 400 εὐλογιῶντων

1. Χάριν τῶν Ἑλλήνων ἀναγκαστῶν σημειώμεν ὅσα τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ ἰατροῦ τούτου ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἀνθίμου Μιχαλάκη «Βιογραφίαι τῶν ἐυδοξῶν ἀνδρῶν τῆς νήσου Κεφαλληνίας. 1843» «Ἐἰς τὴν ἐπιγῆν ταύτην ἔκαμεν (ὁ Ἰάκωβος Ψυλαρινός, ἰατρός), ὁμοῦ μὲ ἕτερον Ἕλληνα ἰατροδιδάσκαλον, τὸν Ἐμμανουὴλ Τιμόνην, τὴν ἐπιστημονικὴν παρατήρησιν τῆς μεγάλης καὶ ἀνθρωποσοπιτρῆου ἀνακαλύψεως τοῦ κεντρούματος τῆς φυσικῆς εὐλογίας, ἣτις πρὸς τῆς δαμαλίδος ἐκείνης ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τῆς τρομερῆς ἐκείνης νόσου τόσα μιλιάκινα ἀνθρώπους» σελ. 123. Κατωτέρω δὲ, σελ. 127. «Ἡ δύο αὐτοὶ ἰατροὶ εὐρέθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καθ' ὃν καιρὸν μία θεσσαλίς καὶ μία ἐκ Θεσσαλονίκης γυνὴ εἰς περιστάσεις εὐφοροῦσιν ἐπισημίας τῆς νόσου ἐκάρμον τεράστια διὰ τὸ κεντρώματος, ἀφίρυσαν τὴν προσσχίαν τὴν καὶ ἐξετάσαντες εὐρον τὴν ἀνακάλυψιν σωτηριώδη. . . . Μία ἀλληλοδιάδοχος σειρὰ πειραμάτων ἐβεβαίωσε τὴν μὲν Τιμόνην νὰ γράψῃ κατὰ τὸ 1713 ὡς μαθητῆς καὶ μέλος τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ὁξφόρδης πρὸς τὸν Ἄγγλον ἰατροδιδάσκαλον Βόδοαρ περὶ τῆς ἐπιρροῆς ταύτης, τὸν δὲ Ψυλαρινὸν νὰ τὴν κοινοποιήσῃ πρὸς ἕτερον Ἄγγλον φυσιολόγον καὶ ἱστορικόν, τὸν Γουλιέλμον Σερῶδ, ὅντα πρῶτον ἐν Σμόρην, κ. τ. λ.» Ὁ Ψυλαρινός ἐξέδωκε τότε καὶ πραγματεῖαν λατινιστῆ, ἐν ἣ πραγματευόμενος τὰ κατὰ τὸν ἐμβολισμὸν, ἀπέδιδε τὴν ἐφεύρεσιν εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς. Λέγει δὲ ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπρωχώρησεν ἡ ἐφεύρεσις ἀπὸ χιώρας εἰς γῶσαν μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, ἐνθα ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀπόκρυφος, μέχρις οὗ τρομερὰ προσβολὴ τῆς νόσου παρεκίνησε τὰς εἰδησιόφρονας γυναῖκας οἱ αἰετὶ τὴν ἐξέτασιν καὶ τὴν ἐφαρμοσάν. Τότε λέγει ὅτι τὴν ἐκείνην καὶ αὐτῆς. — Περὶ τοῦ ἰατροῦ Τιμόνη ἴδε καὶ ἡ πραγματεῖαν ἰατρικῆς ὑπὸ Σερῆου Ἰωάννου, ἐν Κωνσταντίνῳ 1818, ἐν σελίδι 310 καὶ ἰσχυρῆς. Σ. Μ.

εἰς ἀπέθνησκον ἕνεκα τοῦ ἐμβολισμοῦ. Ἐν Γουττίνῳ ἀπέθανον ποτὲ 3 ἐπὶ 27. Ἐπειδὴ δὲ ἠδύνατο διὰ τοῦ ἐμβολισμοῦ δι' ἀνθρωπίνης εὐλογίας νὰ δοθῇ ἐφ' ἅπασι ἡ ὄθησις πρὸς διάδοσιν τῶν γνησίων εὐλογίων, ἡ πρωσιτικὴ κυβέρνησις, ἀνακαλυφθέντος βραδύτερον ἐνεργεῖ τινος μέσου πρὸς προφυλάξιν ἀπὸ τῆς εὐλογίας, ἐτιμώρει τὸν διὰ τῶν ἀνθρωπίνων εὐλογίων ἐμβολισμὸν διὰ τριμήνου φυλακίσεως.

Τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ μέσου τούτου ὀφείλομεν εἰς τὴν παρατήρησιν, ὅτι πρόσωπα ἀμέλξαντα εὐλογιώσας ἀγελάδας ἢ δαμάλεις δὲν προσεβλήθησαν ποσῶς ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης εὐλογίας. Ἐκ τούτου δὲ παρακινήσει καὶ ὁ ἀγγλὸς ἰατρός Βάδν. Jenner εἰς Βαρκολέϋ ἠσχολήθη μετὰ ζῴων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν εὐλογίων. Μετὰ πολυτεῖς δὲ παρατηρήσεις ἐπέισθη, ὅτι ἅπαντες οἱ εἰς κοινωνίαν μετὰ πύου εὐλογιωσῶν ἀγελάδων ἐλθόντες ἔμενον προπεφυλαγμένοι κατὰ τῆς εὐλογίας. Ὅτι λοιπὸν εὐτυχῶς κατὰ σύμπτωσιν ἐγένετο δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ καὶ ἡ τέχνη; Δὲν ἠδύνατο ἢ μεταφορὰ τῆς εὐλογίας τῶν ἀγελάδων ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, νὰ γεννηθῇ νόσον προφυλάττουσαν αὐτὸν ἀπὸ τῶν θηλειῶν ἀνθρωπίνων εὐλογίων;

Ἐπὶ τίνος ἀγίου αἰσθήματος κατελήφθη ἄρα γὰ ὁ μέγας ἰατρός, ὅταν τῇ 14 Μαΐου 1796 ἐνεμβόλισεν ἐκ τῆς ἄγελάδου εὐλογίας μολυνθείσας χεῖρας τῆς γαλακτοπώλης Σάβρας Nelmes τὸν βραχίονα τοῦ ὀκταετοῦς Jannes Phipps; Καὶ ποῖας ἠδονῆς δὲν ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν του ἢ ἐπιτυχία τῆς δοκιμῆς, ὅταν ἐνεμβολισθέντος τοῦ αὐτοῦ παιδὸς διὰ πύου γνησίας εὐλογίας κατὰ τὴν 1 Ἰουλίου, διήλθεν ἡ νόσος αὐτῆ ὅλως ἀβλαβῶς δι' αὐτοῦ;

Ὁ Jenner ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρὸν ἐτι τὰ πειράματά του. Ἐνεμβόλιζε μεγάλους τε καὶ μικροὺς ἀπὸ βραχίονος εἰς βραχίονα, καὶ μόνον ὅταν ἐπέισθη τελείως περὶ τῆς ἀψευδοῦς προφυλακτικότητος τοῦ ἰοῦ τῆς δαμαλίδου εὐλογίας, τοῦ κληθέντος δαμαλίδος (vaccina), ἐδημοσίευσεν κατὰ τὸ 1798 τὰ πείραματά τῆς πείρας του. Ἐνθουσιῶσα διεκήρυξεν ἡ πατρίς του, καὶ μετ' ὀλίγων ὅλη ἡ Εὐρώπη ἐπανελάσθη, τὴν σωτήριον ἀνακάλυψιν. Ἡ βουλή ἀντήμειψεν αὐτὸν δι' ἑθνικῆς ἀμοιβῆς 30,000 λιρῶν στερλινῶν, καὶ πανταχοῦ ἐνθα ὑπῆρχε πολιτισμὸς ἐξυμνήθη τὸ ὄνομα του ὡς ἐνός τῶν μεγαλειτέρων εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὸ πρῶτον ἐν Βερολίνῳ ἐνεμβόλιζε τῇ 1 Φεβρουαρίου 1800 ὁ διάσημος ἰατρός Heim διὰ λέμφου τὸν ὀπιον ἢ πρωσσίς πριγγίπισσα Λουίζα Radziwill ἐπρομηθεύθη ἐκ Λονδίνου. Ταχέως δὲ καὶ εἰς ὅλας τὰς πρωτεύουσας πόλεις τῆς Εὐρώπης ἰδρῦθησαν ἀλλεπαλλήλως ἐμβολιαστικὰ κέντρα.

Ὁ δὲ δαμαλίδος ἐμβολισμὸς ἐν Ἑλλάδι εἰσῆλθη κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως ἤδη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος

ταστήματα, ἐξ ὧν ἐλαμβάνετο ὁ λέμφος. Μάτην ἠντήχει ἡ κατηγορία ἰδιοτρόπων τινῶν ἰατρῶν κατηγορούντων τῆς δαμαλίδος ὡς συνεμβολιζούσης τι τὸ ζῶδιον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, μάτην παρενόβαλλε προσκόμματα ἢ ἀποδοκιμασία τῶν δεισιδαιμόνων ἱερέων, οἵτινες ὅπως πρότερον περὶ τῶν κεραυναγωγῶν, οὕτω καὶ νῦν περὶ τοῦ ἐμβολισμοῦ ἔλεγον ὅτι εἶνε θρασεῖα παρέμβασις εἰς τὰ βουλεύματα τοῦ Θεοῦ! Πανταχοῦ ἠγάλλοντο ἐπὶ τῇ σωτηρίῳ ἐφεύρεσει, ἐξ ἧς ἡ φρικωδέστερα τῶν πληγῶν τῆς ἀνθρωπότητος ἔχασε τὸ κέντρον τῆς.

Πλὴν πρῶτον παραδόξον. Ἦδη κατὰ τὴν πρῶτην δεκαετηρίδα ἀνεφάνησαν σποραδικαὶ προσβολαὶ εὐλογίας, αἵτινες τοῦ χρόνου προϊόντος ἐγένοντο πολυπληθέστεραι, μέχρις οὗ ἕνεκα τοῦ πολέμου τοῦ 1870 ὁ φόβος τῶν εὐλογίων ἐξέπληξε σχεδὸν ὅλην τὴν οἰκουμένην. Περὶ τὰς 8,000 ἀπέθανον ἐν Βερολίνῳ, περὶ τὰς 6,000 ἐν Ἀμβούργῳ καὶ δὲν ὑπάρχει πολίχμιον τῆς Γερμανίας δυνάμενον νὰ καυχῆθῃ, ὅτι ἀντέστη κατὰ τῆς νόσου.

Δὲν κέντηται λοιπὸν ὁ ἐμβολισμὸς τὴν ἐπιποθεῖσαν προφυλακτικότητα καὶ σῴτερην ἐπίδρασιν; Καὶ εἶχον δίκαιον ὁ Nitlinger ἐν Βυρτεμβέργῳ καὶ ὁ Arthur Lutz ἐν Κιθθ ἀποπειραθέντες ν' ἀποσπάσωσι τὸν στέφανον ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ μετώπου τοῦ Ἰεννέρου, ἐτι δὲ καὶ νὰ καταμειψθῶσι τῆς ἀνακάλυψεως αὐτοῦ ὡς ἀντικρυς βλαβερᾶς, ὡς αὐτῆς οὐσίας τοῦ κυρίου αἵτου τοσοῦτον κοκοήθων ἀσθενειῶν: χοιράδιον, διφθερίτιδος, ὀστρακίτις, ἰλαρῆς καὶ τύφου;—Ὁ Jenner, ὁ εὐεργετῆς τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπὶ τῆς ἑδρας τοῦ κατηγορουμένου! Τὸ ἐμβολιστικὸν νυστέριον αἴτιον τῆς κηρώσεως τοῦ ἀνθρώπου γένους!

Ἐὰν πρὸς καταφανῆ ἀπόδειξιν τῆς σφαλερότητας τῶν ἀνωτέρω μορφῶν δὲν ἐξαρκεῖ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ἡμέτεροι ῥωμακαῖοι καὶ ἀνδρεῖοι στρατιῶται ἔπρεπε νὰ εἶνε μεμολυσμένοι διὰ τοιοῦτων ἐκνευρίζουσῶν νόσων, εἰσέλθωμεν ἐγγύτερον πῶς εἰς τὰς διὰ τῆς χαλκοστόμου τυρσηνικῆς σάλπιγγος διασκαλισθείσας κατηγορίας καὶ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον αὐταὶ ἔχωνται ἀληθείας.

Ἐν πρώτοις θέλομεν συνομολογήσει, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῶν τρομερῶν ἐπιδημιῶν τῆς εὐλογίας συχνάκις ἀποτύγχανεν ὁ ἐμβολισμὸς, καὶ ἡ νόσος προσέβαλλεν ἐκείνους παρ' οἷς οὗτος δὲν ἠδουκίμηνεν, οἵτινες ὅμως ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ἐλευθέρους κατὰ πάσης ἀπὸ τῆς νόσου προσβολῆς. Τοιαῦται δὲ περιστάσεις ἐπέφερον τὴν δυσπιστίαν πρὸς τὸν ἐμβολισμὸν. Τὸ αἴτιον ὅμως τῆς μὴ εὐδοκιμήσεως ἔκειτο ἀλλαχοῦ.

1830. Μετὰ τὴν ἔλευσιν δὲ τοῦ Ὁθωνος, ἐξεδόθη διάταγμα «περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ ἐμβολιασμοῦ τῆς δαμαλίδος» τῇ 4 Ἀπριλίου 1835. Σ. Μ.

τὸ μὲν εἰς τὸν ἀνεπαρκῆ ἀποθησαυρισμὸν τῆς δαμαλίδος ὕλης, τὸ δὲ εἰς τὴν κακὴν αὐτῆς ποιότητα. Ἐκατοντάδες συνωθοῦντο κατ' ἐκάστην περὶ τοὺς ἰατροὺς πρὸς ἐμβολισμὸν πόθεν δὲ ἠδύναντο τότε οὗτοι νὰ λαμβάνωσι τὴν ὕλην; Καὶ αὐτὰ τὰ δημόσια ἐμβολιστικά καταστήματα τοσοῦτον κατεκλύζοντο ὑπὸ παραγγελιῶν, ὥστε ἠδύνατον νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς αὐτάς. Συχνότατα οἱ ἰατροὶ ἴσταντο κεναῖς ταῖς χειρὶν ἀπέναντι τῶν τεταμένων καὶ ἐμβολισμὸν ζητούντων βραχιόνων. Μετὰ τῆς ἐλλείψεως δὲ ταύτης ἐπῆλθε καὶ ἐξασθένεισι τῆς πρὸς ἐμβολισμὸν ὕλης, διότι ἐζήτουν διὰ προσθήκης γλυκερίνης νὰ πληθύνωσι τὸ ποσὸν αὐτῆς, ὅπως πληθύνουσι τὸν ζωμὸν κρέατος ἐπιχέοντες ὕδωρ. Ἐὰν ἡ πολιτεία διὰ τῆς ἀνιδρόσειος ἐμβολιστικῶν καταστημάτων καὶ ἀγελαδοκομιῶν, ἐν οἷς ν' ἀνατρέφονται δαμάλεις εὐλογίως, ἐφρόντιζε περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀφθονίας λέμφου, ἠθέλον ἐκλείψει αἱ μομφαὶ κατὰ τοῦ ἐλλειποῦς καὶ ἀνεπαρκοῦς τῆς ἐμβολιστικῆς ὕλης καὶ ἠθέλον σωθῆ χιλιάδες θυμμάτων.

Πρὸς τοῦτοις πρέπει νὰ δημολογήσωμεν καὶ τὸ ἐξῆς. Ἡ προφυλακτικὴ δύναμις τοῦ ἀπαξ μόνον γενομένου ἐμβολισμοῦ εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἀνθρώπων δὲν διατηρεῖται δι' ὅλου τοῦ βίου, ἀν καὶ δι' ἄλλους ἐξαρκεῖ, πρᾶγμα ἀποδειχθὲν διὰ πολλῶν στατιστικῶν ἀριθμησέων, κατ' ἃς πολὺ περισσότεροι μὴ ἐμβολισθέντες ἠσθένησαν καὶ ἀπέθανον ἢ ἐμβολισθέντες. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Breslauer ἐπιδημίαν προσεβλήθησαν 40 μὲν τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῶν πρώτων, μόνον δὲ 13 ἐκ τῶν δευτέρων. Ὁ Πάπας μόνον ἐπαγγέλλεται τὸν ἀλάνθαστον, ἡ νόσος ὅμως εὐλογία οὐδεμίαν ἀξίωσιν ἔχει ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τούτου. Τὸ μόνον ἐνεργὸν προφυλακτικὸν μέσο κατὰ τῶν εὐλογιῶν εἶνε ἡ ἐπαράληψις τοῦ ἐμβολισμοῦ, — ὁ ἀναδαμαλισμὸς.

Θέλετε καὶ ἀποδείξετε; ἰδοὺ. Ἐν τῷ προσωπικῷ στρατῷ, ἀπὸ τοῦ 1834, ἀφ' οὗ δηλ. χρόνου καθιερώθη εἰς αὐτὸν ὁ καταναγκαστικὸς ἐμβολισμὸς, μέχρι τοῦ 1852 ἐνεμβολίσθησαν 841, 402 ἄνδρες, τούτων δὲ εὐδοκίμως 457, 581. Ἐκ τούτων ἐν ὅλῳ ἀπέθανον 4 ἐξ εὐλογίας. — Κατὰ τὸ ἔτος 1867 ἐνεμβολίσθησαν ἐν γένει ἐν τῷ στρατῷ 127, 279 ἐκ τούτων ἐνόσησαν 2 ἐξ εὐλογίας 164, ἀπέθανον δὲ 2. Ἀπὸ τοῦ 1834 μέχρι τοῦ 1867 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμβολισθέντων ἀνδρῶν ἦτο 1, 735, 346, τῶν νοσησάντων δὲ ὑπὸ εὐλογίας, ἐχούσης τὸ πλεῖστον τὴν ἐλαφρὰν μορφήν τῆς ἀνεμοσευλογίας, 3, 604 ἐκ τούτων ἀπέθανον 143. Ἐὰν δὲ καὶ εἰς τοὺς νοσήσαντας τούτους ἐνηργεῖτο πρότερον καὶ ὁ ἀναδαμαλισμὸς καὶ ὁ μικρὸς οὗτος ἀριθμὸς τῶν θανάτων ἠθέλει ἐλαττωθῆ ἐπαισθητῶς. — Ἀναφέρωμεν τέλος, ὅτι ἐκ τῶν 18, 000 ἀνδρῶν τοῦ ΣΤ' (σιλεσιακοῦ) σώματος τοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν δεινὴν ἐπιδημίαν

τῆς εὐλογίας ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου 1871 μέχρι τῆς 1 Ἀυγούστου 1872 προσεβλήθησαν μόνον 135 ἄνδρες, καὶ οὗτοι ἐκ τούτων τρεῖς μόνον, τυχαίως καὶ οὗτοι μὴ ἀναδαμαλισθέντες, ἀπέθανον. Κατὰ τὸν γαλλικὸν πόλεμον οἱ γερμανοὶ κρατιῶται ἔμειναν σχεδὸν ὅλως ἀπρόσβλητοι ὑπὸ τῆς εὐλογίας καίτοι συνεχῶς καὶ στενώτατα κοινωνούντες μετὰ κατοίκων εὐλογιῶντων. Ἄσπυτος ἐν Πρωσσίᾳ, εἰς μέρη ἔνθα ἡ εὐλογία ἐπήνεγκε δεινότητα ἐρημώσεως, οἱ ἐφεδροὶ καὶ αἱ φρουραὶ ἔμειναν ἀπρόσβλητοι, ἐπειδὴ πάντες οἱ πρῶσοι νεοσύλλεκτοι ἐμβολίζονται ἀναγκαστικῶς.

Ἐπολείπεται ἤδη νὰ κρίνωμεν καὶ τὴν μορφήν, κατ' ἣν ὁ ἀπὸ βραχίονος εἰς βραχίονα ἐμβολισμὸς μεταφύεται εἰς τὸ σῶμα κακὰ μείζονα, καὶ δὴ, ὅτι ἐκ τούτου ἐπῆλθον πολλοὶ νόσοι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἃς ἄλλως αὐτῇ ἠθέλει ἀποφύγει. Ἡ ἱστορία τῆς ἱατρικῆς διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι αἱ πλεῖσται λοιμικαὶ νόσοι: δστρακία, ἱλαρά, τύφος, διφθερίτις, πολὺ ἔτι πρὸ τῆς ἱαννερσείου ἀνακαλύψεως ἦσαν ἐπίσης φονικαὶ ὅπως καὶ σήμερον. Ἐὰν δὲ μᾶλλον σήμερον ἡ φύσις καὶ χοιράδωσις ταλαιπωροῦσι τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τὰς ἀπείρους ἐξασθενωτικὰς ἐπιδράσεις τοῦ νεωτέρου πεπολιτισμένου βίου, π. χ. εἰς τὰ ἐκ τῶν ἐργαστασίων κακὰ, εἰς τὸν καθεστῆκότα βίον, εἰς τοὺς ὑπερμέτρους διανοητικοὺς πόνους τῆς ἐν τοῖς σχολείοις νεότητος, εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἡδονῶν, εἰς τοὺς μεγάλους κόπους πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς κτλ. — ὡς καὶ εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἀπὸ ἐβδομηκονταπενταετίας εἰσχυθεὶς ἐμβολισμὸς διατήρησε τὴν ζωὴν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, οἵτινες βεβαίως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποφύγῃ τὴν μοῖραν τῶν θνητῶν, τὰς νόσους καὶ τὸν θάνατον. Ἐὰν ἐδίδοτο προσοχὴ μείζον εἰς τὰ παραγγέλματα τῆς ὑγιεινῆς ὡς πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν τροφήν, τὸν ἀνεμισμὸν καὶ τὴν κατοικίαν καὶ ἀπεφύγοντο αἱ ἀκολασίαι, αἱ ἐνευρίζουσαι τὸ σῶμα καὶ δηλητηριάζουσαι τὸ αἷμα τῶν ἀπογόνων τῶν ἀσώτων, ἡ χοιράδωσις καὶ ἡ φυματίωσις ἴα ἐγίνοντο σπανιώτεραι.

Τὸ ζήτημα ἔν ἤνε δυνατόν νὰ μεταδοθῆσι διὰ τῆς εὐλογιῶδους ὕλης καὶ ἄλλαι νόσοι συγχρόνως (ἢ ὅπως κοινῶς λέγεται ἀκαθαρσίαι) ἀπὸ τοῦ ἐνὸς σώματος εἰς τὸ ἄλλο, ἐλύθη καταφατικῶς μόνον περὶ μιᾶς νόσου, πτηριζομένης ἐπὶ τῆς διαφθορᾶς τῶν χυμῶν, τῆς συφιλίδος ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχει δυστυχῶς οὐχὶ μικρὸς, ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ἡμῶς ἐξογκούμενος ἀριθμὸς περιπτώσεων ἀνάτου μολυσμοῦ δι' ἀπροσέκτου ἐξ ἀσθενοῦς σώματος ἐμβολισμοῦ. Ὁ εὐσυνειδήτος ὅμως ἰατρὸς πρέπει καὶ πάντως θὰ ἐρευνήσῃ ἐπιμελῶς τὸν ἐξ αὐτῆς λαμβάνει τὴν ὕλην, ἐκλέγων τὸν ἀπολαύοντα πλήρως υγιείας καὶ ὅλως ἐλεύθερον μεταδοσίμων ἀσθενειῶν. Ἀρκοῦσαν δὲ ἀσφάλειαν κατὰ τῆς ἐπιπολαϊότητος καὶ τῶν κατὰ

τὴν ἐμβολισμὸν σφαλμάτων μοι φαίνεται, ὅτι ἐπιβάλλει ὁ νέος περὶ ἐμβολισμοῦ νόμος διὰ τοῦ 17 αὐτοῦ παραγράφου, λέγων:

«Ὁ ἀπροσέκτως ἔχων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἐμβολισμοῦ τιμωρεῖται διὰ προστίμου μέχρι 500 μαρῶν (225 φράγκων), ἢ διὰ καθείρξεως μέχρι τριῶν μηνῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιβάλλεται αὐστηροτέρα ποινὴ ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ κώδικος».

Ἡ ἱστορία θὰ ἐγκωμιάσῃ ποτὲ ὡς οὐχὶ μικρὸν ἔργον τοῦ νεοπαγοῦς γερμανικοῦ βασιλεῖου, τὸ ὅτι ὁ ἐμβολισμὸς ἀφαρπασθεὶς ἀπὸ τῆς προσωπικῆς θελήσεως ἐγένετο νόμιμον πολιτικὸν καθῆκον δι' ἕκαστον.

Πρᾶγμα ἀρεκτὰ παράδοξον! Ἡ πρὸ καὶ μετὰ τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν Πρωσσία, ἡ ἔχουσα πλῆθος ἀστυνομικῶν διατάξεων, ἐν τοῖς περὶ ἐμβολισμοῦ ἀφῆκε τοὺς χαλινοὺς χαλαροὺς καὶ ἐλευθέρην τὴν ἐκλογὴν εἰς τὸ περιορισμένον τῶν πολιτῶν πνεῦμα. Νῦν δὲ ἄτε τὰ δεσμὰ τοῦ πατρῶου ἀπολυτισμοῦ ἐθραυσθησαν καὶ κατὰ μέγα μέρος ἀπερρίφθη ὁ ζυγὸς τῆς ἐπιτροπείας τῶν ἀρχῶν, ἠὰ εἰσαχθῆ ὁ ἀναγκαστικὸς ἐμβολισμὸς! Ἐὰν δὲ πρότερον ἡ ἀναπολόγητος ἀποχὴ ἀτόμου τινὸς ἐτιμωρεῖτο δι' εὐτελοῦς προστίμου καὶ κατ' ἀπαίτησιν ὀριστικὴν τῶν γονέων ἠδύνατο ἔτι καὶ νὰ παραλειφθῆ ὁ ἐμβολισμὸς, τὰ νῦν τιμωρεῖται αὐστηρότατα κατὰ τὸν 14 παράγραφον τοῦ περὶ ἐμβολισμοῦ νόμου τοῦ κράτους (8 Ἀπριλίου 1874) τὸν λέγοντα:

«.....Γονεῖς, παιδοτρόφοι καὶ ἐπίτροποι, ὧν τὰ τέκνα καὶ οἱ τρόφιμοι παῖδες ἄνευ νομίμου αἰτίας καὶ παρὰ τὴν προτροπὴν ἐπιτετραμμένων λειτουργῶν δὲν ὑπέβληθησαν εἰς τὸν ἐμβολισμὸν ἢ εἰς τὴν μετὰ τοῦτον ἐπομένην μετεξέτασιν, τιμωροῦνται διὰ προστίμου μέχρι 50 μαρῶν, ἢ διὰ κρατήσεως μέχρι 3 ἡμερῶν».

Τὸ βαλάντιον εἶνε καὶ μένει πάντοτε εἰς ἀνθρώπους τινὰς τὸ εὐαίσθητότερον τῶν ὀργάνων.

Διὰ τῶν πρώτων καὶ σπουδαιότερων παραγρῶφων τοῦ νόμου τούτου ἡ πολιτεία ἀπαιτεῖ ἤδη ὀριστικῶς καὶ μετὰ μεγάλης ἀκριβείας, ὅπως ἀπὸ τοῦ νῦν ὅλοι οἱ πολῖται εἰς δύο περιόδους τῆς νεότητος αὐτῶν ὑποβάλλωνται εἰς τὸν διὰ δαμαλίδος ἐμβολισμὸν, καὶ δὴ ἀπαξ μὲν ἐκαστον παιδίον προτοῦ παρελθῆ τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ἔτος, εἴτα δὲ ἕκαστος τρόφιμος δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ σχολείου ἐντὸς τοῦ 12 ἔτους, ἐξαιρουμένων τῶν τυχόν ὑποστάντων κατὰ τὰ τελευταῖα 5 ἔτη τὰς φυσικὰς εὐλογίας.

Ὅσα ἀγαθὰ ἐν τοῦτοις καὶ ἂν ἦνε τὰ ἀποταλέσματα, ἅτινα θὰ ἐπιφέρει ὑπὸ πολλὰς ἐσφίσεις ὁ γερμανικὸς οὗτος τῆς 8 Ἀπριλίου 1874 νόμος περὶ ἐμβολισμοῦ, δὲν δοτάμεθα δυστυχῶς νὰ περιμεινωμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὴν πολυπόθητον ἐξ δλοκλήρου καθουσύχαιαν ἀπὸ τῶν εὐλογιῶν, διότι ὁ νόμος μένει ἐν πολλοῖς ἡμιτελής. Ἐξ ἔρωτος

πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀναγράψωσι κατὰ τὴν ἐκρηξὴν ἐπιδημίας εὐλογίας τὸν γενικὸν καταναγκαστικὸν ἐμβολισμὸν, καὶ ἐφοβήθησαν νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν ἐπανάληψιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς παιδικῆς μέχρι τῶν ὄψαιτέρων ἡλικιῶν, καίτοι εἶνε ἀποδεδειγμένον, ὅτι αὐταὶ μάλιστα ἔχουσι μείζονα πρὸς τὰς εὐλογίας διάθεσιν. Ἐνῶ δὲ νομίζεται δίκαιον τὸ νὰ κατακρημνίσῃ ἡ ἐξουσία οἰκίας ἐν κινδύνῳ πυρκαϊᾶς, ἢ νὰ ἀπαίτη ἀπὸ τῶν πολιτῶν ἐν πολέμῳ τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ζωὴν, δὲν εἶνε ἐπίσης δίκαιον τὸ νὰ μεταχειρίζεται τὰ μόνον ἀσφαλῆ καὶ ὠφέλιμα μέσα, τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἀναγκαστικοῦ ἐμβολισμοῦ εἰς τὰς κινδυνευούσας χώρας;

Ἐὰν δὲ ἡ προφυλακτικὴ τοῦ ἐμβολισμοῦ δύναμις δὲν ἐξαρκεῖ δι' ὅλου τοῦ βίου, διατί παύει ὁ καταναγκασμὸς κατὰ τὸν νέον νόμον ἀπὸ τοῦ 12 τῆς ἡλικίας ἔτους; Ἡ ἡλικία τοῦ γάμου π.χ. δὲν παρέχει εἰς τὴν πολιτείαν τὴν εὐκαιρίαν περιστάσιν ν' ἀπαίτησῃ ἐπανάληψιν τοῦ ἐμβολισμοῦ κατ' αὐτήν; Μὴ λησμονώμεν, ὅτι ὁ ἀποτελεσματικῶς ἐμβολισθεὶς δημιούρξει στερεῶς τιμὴ οἰκοδομήματι, ὅπερ οὐ μόνον αὐτὸ προφυλάσσεται ἀπὸ τῶν φλογῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὰ περίεξε παρέχει ἀσφάλειαν ἱκανήν ὁ δὲ ἀνεμβόλιστος πλινθίνῃ καλύβῃ, ὑπ' ἀχρύων κεκαλυμμένη, ἐν ἐκάστη δὲ στιγμῇ κινδυνευοῦσα νὰ πυρποληθῆ καὶ νὰ ἐκθέσῃ καὶ τὰ γείτονα οἰκοδομήματα εἰς τὸν μέγιστον κίνδυνον.

Π ΓΥΝΗ ΕΝ ΤΩ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚῶ ΒΙῶ

Τόσον ζωνρὸς εἶνε ἐντέτυπωμένη ἐν τῇ ἡμετέρα καρδίᾳ ἡ ἀκράδαντος αὐτῆ πεποίθησις, ὅτι ἐν τῷ βίῳ τῷ οικογενειακῷ δὲν ὑπάρχουσιν ἀπόλυτοι δυστυχία καὶ ὅτι ἐκτὸς τῆς οικογενείας δὲν ὑπάρχει ἀληθινὴ εὐτυχία, πᾶσα δ' ἀρετὴ, πᾶσα χάρις, πᾶσα εὐχάριστος διὰ τὴν γυναῖκα φαίνονται ἡμῖν τόσον στενῶς συνδεδεμένοι πρὸς τὴν τύχην τῆς οικογενειακῆς ἐστίας, ὥστε πρώτιστον κοινωνικὸν μέλημα νομίζομεν τὸ ν' ἀποκατασταθῆ ἡ γυνὴ ὅσον ἐνεστὶν ἀξιώτερα τοῦ βίου τοῦ ἐσωτερικοῦ. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ λοιπὸν νὰ σκιαγραφῆσωμεν καθόλου καὶ δι' ὀλίγων τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον, ὅπερ δύναται νὰ ὀφείλῃ εἰς τὴν οικογένειαν ἡ γυνὴ καὶ εἰς τὴν γυναῖκα ἡ οἰκογένεια.

Ἐπὶ πολὺ ἡ ἱερά ἐπωνυμία τῆς μητρὸς τῆς οικογενείας οὐδὲν ἄλλο ἐξεπροσώπει εἰμὴ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς τρυφερότητος. Ἄλλ' εἰς τοὺς κατ' ἡμᾶς χρόνους, νομίζομεν, ἀπόκειται νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ἡ μήτηρ καὶ ἡ σύζυγος δὲν ἀρκεῖ μόνον ν' ἀγαπᾷ, πρέπει καὶ νὰ ἐργάζεται. Ἐἶνε καὶ ἡ μητρότης στάδιον, στάδιον δημόσιον ἅμα καὶ ἰδιωτικόν, ὁ γάμος εἶνε ἐπάγγελμα, ἔχον καὶ αὐτὸ ὡς πᾶν ἄλλο ἐλπί-

δας και ένασχολήσεις. Και τίς θά ἠδύνατο ν' ἀρνηθῆ τὴν ἀλήθειαν ταύτην; τί ἄλλο τάχα νοοῦμεν λέγοντες μητρικὴ ἀγωγή; Ἄπασα ἡ νεότης τῆς δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὴν νεανίδα ἵνα ἱκανῶς παρασκευασθῆ εἰς τὸ νὰ δυνήθῃ νὰ ἐκπληρώσῃ τῆς μητρὸς τὰ χρεὴ καὶ ἅπας ὁ βίος δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὴν ἔγγαμον γυναῖκα ἵνα προσηκόντως ἐξασκῆσθῆ αὐτά. Ὅταν λέγῃς εἰς τὴν γυναῖκα ἀνάθερον τὰ τέκνα σου, δὲν εἶνε ὡς ἂν ἐπέτρπε, ὡς ἂν ἐπέβαλλες εἰς αὐτὴν τὴν ἀπόκλισην πάσης γνώσεως, ἅμα δὲ καὶ τὴν καλὴν μεταχείρησιν αὐτῶν; Ἄν διὰ τὴν καθήγεσιν ἀπαιτεῖται ν' ἀφοσιωθῆ ἡ δραστηριότης πᾶσα ἐνὸς ἀνθρώπου καὶ εἰς αὐτὴν καὶ μόνον νὰ περιορισθῆ, τί πρέπει νὰ εἴπῃ τις περὶ τῆς ἀγωγῆς, ἢν παρέχει εἰς τὰ ἴδια τέκνα ἡ μήτηρ, εἰς ἀφρόνως πρέπει νὰ μεταδίδῃ ὅχι μόνον τὰ πνευματικὰ τῆς πλεονεκτημάτων, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ζωὴν τῆς; Ἀνάθερον εἰς μητέρα διδάσκουσιν τὸ τέκνον τῆς καὶ ἰδὲ τὴν φυσιογνωμίαν τῆς, ἀκουσον τῆς λαλιᾶς τῆς τὸν τόνον καὶ παραβάλλε, ἂν δύνασαι, τὴν δραστηριότητα καὶ ζωτικότητα, οὕτως εἰπεῖν, ἢν αὐτὴ ἐπὶ μίαν ὥραν καταβάλλει πρὸς τὴν ἀδιάφορον ἐργασίαν τοῦ ἐμπίστου καθηγητοῦ.

Ἄν τὸ παιδίον ἐπιδίδῃ, ὑγραίνονται αἱ ὀφθαλμοὶ τῆς, ἂν δὲ μὴ, ῥυγίζεται ἡ καρδία τῆς. Ἐλπίς, ἀποθάρρυνσις, ἀνησυχία, πάντα τὰ συναισθήματα τὰ ἀποτελοῦντα τὰ μεγάλα πάθη ἀνευρίσκονται εἰς τὴν μητέρα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην. Σκυμμένη ἐπὶ τοῦ τετραδίου τοῦ τέκνου τῆς ὅταν γράφῃ, κρεμαμένη ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ ὅταν ἀπαντᾷ εἰς τὰ ἐρωτώμενα, ὑποβουθεῖ τὴν μικράν του διάνοισιν, τὴν ἐξαναγκάζει εἰς κατανόησιν, τὴν διανοίγει, δίδει ζωὴν εἰς αὐτὴν τὸ δεύτερον. Ὡς πρὸς τὸν γάμον, ἂν οὗτος ἀποδοῖς πρέπει νὰ ἦνε, ἡ γυνὴ δύναται ἐν αὐτῷ νὰ κάμῃ διπλὴν χρῆσιν τῆς ἐνεργείας τῆς, τὸ μὲν διοικοῦσα τὸν οἶκον, τὸ δὲ καὶ ὡς σύντροφος περιπαθῆς τοῦ ἀνδρός τῆς, ὅπερ εἶνε ἡ μοῖρα ἡ καλλίστη τοῦ βίου τῆς. Ἴνα δὲ τοῦτο κατορθωθῆ καὶ καταστῆ πρᾶγμα καὶ ἀλήθεια ἐν τῇ κοινωνίᾳ δὲν εἶνε χρῆσις νέων νόμων, ἀρκεῖ νὰ προσαρμωσθῆ τι εἰς τὸν γάμον, ὅπερ φυσικῶς εἰς αὐτὸν ἀνήκει καὶ μετ' αὐτοῦ γίνεται πρόξενον εὐτυχίας, εἶνε δὲ παλαιὸν ἂν ὅχι ὅσον καὶ ὁ κόσμος, τοῦλάχιστον ὅσον καὶ ὁ πολιτισμὸς ἐξηγουμαι.

1. Ὁφέλιμον ὅμως εἶνε νὰ παρατηρήσωμεν καὶ τὸδε αὐτὴ ἡ ζῆσις τῆς μητρὸς πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τῆς παρακωλύει ἐνίοτε τὴν ἐπίδοσιν των. Δὲν πρέπει νὰ στενοχωρῆ τις πολλὰ τὰ παιδιά, δὲν πρέπει ν' ἀπειτῆ ὡστε πολὺ ταχέως νὰ νοῦσι καὶ νὰ νομίσῃ τοῦτο ἱκανοποιεῖν τὴν ἴδαν φιλοτιμίαν. Ὁ μισθωτὸς διδάσκαλος ἔχει ἐν μέγα πλεονέκτημα ἵνα ἴσῃ διότι ἐργάζεται μετὰ πλείοτερας σχετικῶς ἀδιαφορίας, δεχόμενος τὸν χρόνον ὡς συνεργάτην. Ὁμοιάζει πρὸς ἑμπεῖρον ἱατρὸν, ὅστις δὲν ἐπισπεύδει τὴν θεραπείαν ἵνα ἐπιτελεῖς θεραπεία. Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου ἡ μήτηρ ἔχει τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο κῆρ! Ὁ διδάσκαλος καὶ ἡ μήτηρ, ὁ μὲν διδάσκων, ἡ δὲ ἐπαναλαμβάνουσα καὶ ἐπιβλέπουσα, συμπληροῦσι θαυμαστῶς τοῦ τέκνου τὴν ἀγωγήν!

Οἱ ἄνδρες κατέλαβον πάντα τὰ ἐπαγγέλματα διὰ ζήλους, συνηγοροῦσι, νομοθετοῦσι, διδάσκουσι, στρατεύονται, εἶνε ποιηταὶ αὐτοὶ μόνον πληροῦσι τὸν κόσμον. Καὶ οὕτω μὲν φαίνεται τὸ πρᾶγμα, ὑπάρχει ὅμως ἐνίοτε κρυφὰ τὴς πραγματικότητος ἄλλη ὅπισθεν τῆς κατὰ τὸ φαινόμενον τοιαύτης, ἣτις περιορίζει ἢ τροποποιεῖ τὴν κατὰ τὸ φαινόμενον. Πάντες οἱ εὐγλωττοὶ λόγοι, δι' ὧν ὁ ῥήτωρ δοξάζεται, πᾶσαι αἱ λαμπραὶ πράξεις, δι' ὧν περιβάλλονται αἰγλην οἱ ἄνδρες οἱ πράττοντες τὰ πολιτικὰ, προέρχονται ἄρα ἐξ αὐτῶν καὶ μόνων, ἢ, μᾶλλον, ὅπισθεν τοῦ λαμπροῦ φωτός, ὅπερ ὑποδεικνύει αὐτοὺς μεγάλους εἰς τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων, ἢ πάρχει ἐνίοτε ἐν τῷ σκότει ἀδιόρατόν τι ἢν μυστηριώδες, μινῦον, χωρὶς οὐδεὶς ν' ἀκούῃ, τὴν φωνὴν του εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνην τὴν διάσημον, κοινωνοῦν, χωρὶς οὐδεὶς νὰ θλέπῃ, τὴν ἴδιαν δύναμιν εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην ἐνεργείαν; Οὐδεμία ἀμφισβησία ὑπάρχει περὶ τούτου διὰ τὸν ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα παρατηροῦντα. Ἀναπόλησον ἐν τῷ νῆ σου τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐξόχους, ὅς γνωρίζεις, καὶ πλειστάκις, εἰς δῶν εἰς τ' ἀπὸ κρυφὰ τοῦ βίου των, θὰ ἀνεύρης γυναῖκα ὀδηγοῦσαν τὰ διαθήματά των ἐκείνη εἶνε ἡ ἐμπνευσις, αὐτὰ ἐνεργοῦσι μᾶλλον. Καὶ ἂν τοῦτο ἀληθεύῃ ὅπωςδήποτε κατὰ πάντας τοὺς χρόνους, καθίσταται ὁμοῦ κανὼν σταθερὸς ἀφ' ὅτου ἤρχισεν νὰ ἐνισχύεται ἡ τῶν γυναικῶν ἀγωγή. Πλείστα ἀνδρικοὶ ὑπάρξεις εἶνε οὕτως εἰπεῖν διπλαῖ, ἐκπροσωποῦσαι τὰ δύο φύλα, καὶ ὁ ἀνὴρ δὲν δύναται νὰ ἦνε τέλειος εἰμὴ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ διὰ τῆς γυναικὸς.

Τὴν τοιαύτην δὲ γυναικείαν ἐπενέργειαν μόνος ὁ γάμος δύναται νὰ καταστήσῃ συνεγῆ καὶ ἀγνήν, διότι ἀδύνατον εἶνε νὰ ἀποβῆ ἐπὶ καλοῦ ἢ ἐπίδρασις γυναικὸς, ἢν δὲν ἠγάπησας χθὲς καὶ ἢν αὔριον δὲν ὀ ἀγαπήσῃς. Ἄνευ ἀναμνήσεων καὶ ἀνευ ἐλπίδων ἡ ἀγάπη δὲν δύναται νὰ καταστῆ καὶ ἀγαθὸς σύμβουλος συνειδῶτα τὸ βραχυχρόνιον αὐτῆς θὰ σπεύσῃ νὰ τεμηριώσῃ τὴν ὑπαρξίν τῆς διὰ βίαιας καὶ ἀλόγου κυριαρχίας, ἢ δὲ γυνὴ ἢ τοιαύτην ἀγάπην ἐμπνέουσα δὲν εἶνε σύντροφος τοῦ βίου, ἀλλὰ ταπεινὴ παλλακίς. Ἄλλ' ἐν τῷ γάμῳ ἡ γυνὴ ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι διήγαγε μέρος τοῦ βίου τῆς μετὰ τοῦ ἀνδρός τῆς καὶ μακρὸν ἔτι μετ' αὐτοῦ θὰ διαγάγῃ, ὅτι κοινὸν μετ' αὐτοῦ ἔχει τότε παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, συλλογίζεται πρὸ πάντων τὰ τέκνα, τὰ τέκνα, τὰ ὅποια ὁ ἀνδρὸς πάντα ταῦτα δὲ καθιστῶσιν ἥμερον καὶ σπουδαίαν τῆς συζύγου τὴν ἐπίδρασιν καὶ ἀποδεικνύουσι τὸν βίον τῆς ἐγγάμου γυναικὸς ἀληθινὸν ἐπάγγελμα. Καὶ καὶ μὲν ὁ βίος οὗτος ἔχει τὴν τὸ σχετικὸν καὶ ὑποβάλλει εἰς οὐσίας, ἀλλ' ἀκριβῶς διὰ τοῦτο καὶ προσαρμόζεται εὐτυχῶς εἰς τὴν γυναικείαν ἰδιοφυίαν. Τὸ νὰ ζῆ χάριν ἄλλου, νὰ ἐξαφανίζηται

αὐτὴ ἐνώπιον μιᾶς δόξης ἢ μιᾶς ἀρετῆς, ἢς αὐτὴ εἶνε ἡ πρώτη ἀρχὴ, τὸ νὰ δεικνύῃ τὰς εὐεργεσίας χωρὶς νὰ φαίνεται ὁ εὐεργέτης, τὸ νὰ μανθάνῃ διὰ νὰ ἠξέυρη ἄλλος καὶ νὰ σκεπτήται διὰ νὰ δμῖλῃ ἄλλος, νὰ ἀναζητῆ τὸ φῶς διὰ νὰ λαμπρῶνται ἄλλος, εἶνε καλλίστη μερὶς διὰ τὴν γυναικα, εἶνε δὲ καλλίστη, διότι οὐδὲν ἄλλο ταῦτα σημαίνουσι εἰμὴ ἀφοσίωσις. Τὶ δὲ κάλλιον τῆς ἀφοσίωσις ἢ πῶς ἄλλως συμφωνότερον πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῆς ἀρετὰς δύναται νὰ διαγάγῃ τὸν βίον ἢ γυνή; Ἀρμόζει εἰς τὴν μετριοφροσύνην τῆς ἢ ὑπολασθάνουσα αὐτὴ ἐπίδρασις, ἀρμόζει ἢ διασπαστικὴ αὐτὴ ἐνεργεία εἰς τὴν φυσικὴν τῆς ἀδυναμίαν, αἱ στιγμιαῖαι αὐταὶ ὀρμαι εἰς τὸ εὐεπιφορον αὐτῆς, ἢ ἄκοινος αὐτὴ ἐπιμέλεια εἰς τὴν λεπτότητά τῆς, ἐξόχως δὲ ἀρμόδια εἶνε ἡ ψυχὴ τῆς εἰς τὸ νὰ παραγορῆ! Πᾶσα σύζυγος, ἀξία τοῦ ὀνόματος τούτου, παρακολουθεῖ τὸν βίον τοῦ ἀνδρός τῆς. Ἄς λάθωμεν σοφὸν τινα ὡς παράδειγμα. Ἡ μεγαλοφυία τεινοῦσα ζωηρῶς εἰς τὴν τοῦ συνόλου τῶν ὄντων κατανόησιν φέρεται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς ἕτερον τῆς ἐπιστήμης σημειῖον, καὶ δακίς τὸ μεγαλόπραγμα πνεύμα τοῦ εἰσδύει ἐκεῖ, ἐνθα οἱ ἄλλοι ὀνητοὶ δὲν δύναται νὰ εἰσδύσωσιν, ἀνακαλύπτει νέους ἐρίξαντας. Ὅποια δόξα! Ὡς εἶπερ. Καὶ, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ὀποιοὶ ὀνομοί! Ἡ λημῶσα μετρίστως ἀρνεῖται ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀξίαν του, οἱ δευτερεκτεστοὶ φθονοῦσιν, ἄλλοι μὲν δὲν δύναται νὰ τὸν νοήσωσι καὶ τὸν περιφρονοῦσιν, ἄλλοι δὲ, φθονεροὶ, τὸν νοοῦσιν ἄριστα, ἀλλὰ τὸν καταδιώκουσι καὶ λογιζέται ὁ δυστυχῆς μετὰ τῶν ἀνοήτων ὅθεν σκόμματα, ἀπελπισία, τέλος δὲ ἀμφισβητεῖ καὶ αὐτὸς περὶ τῶν ἰδίων του δυνάμεων. Θὰ ὑποκούψῃ. . . Ἄλλ' ὅχι, θὰ ζῆσῃ, διότι παρ' αὐτῷ ἐβρίσκειται γυνὴ τις, ἡ σύζυγός του, ἣτις ἐμάντευσε τί ἐγκλείει ἡ καρδία του καὶ τῷ ὑποδεικνύει τὸ μέλλον ἀξέληγόν μου, τῷ λέγει, τὰς σκέψεις σου, εἰπέ μοι τὰ σχέδιά σου, εἶμαι ἀμαθὴς καὶ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἴσους δὲν ἀπηξίου τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι πλουσίους δὲ τὴν καρδίαν. Ὅμιλησον. Καὶ ἀρχίζει ἐκείνος αἱ ἰδέαι του, αἰτινες εἶχον νεκρωθῆ κατὰ τὴν ἀθυμίαν του, ζωογονοῦνται ἐνώσω τὰς ἐκφράζει. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ καταστήσῃ ταύτας καταληπτὰς εἰς πνεῦμα ὅλων ἀδελφῶν τοιοῦτων τὸν κάμνει νὰ μεταχειρισθῆ γλώσσαν ἀπλουστέραν καὶ ἣτις καθιστῆ τὰ πρᾶγματα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον εὐληπτότερα. Δημιουργεῖ ἐκεῖνος διηγοῦμενος καὶ ἐκείνη μεγαθύνεται ἀκούουσα. Ἐνθουσιᾷ τότε ὁ ἀπελπίς καὶ εὐελπίς ἀποδύεται πλῆρον εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ νικᾷ. Παρατηρητέον δ' ὅτι τὸ βῆθῃν περὶ τοῦ σοφοῦ, περὶ τοῦ μεγαλοφυοῦς ἀνδρός δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ εἰς ὑποδεέστερον κύκλον (διότι σπανία εἶνε ἡ μεγαλοφυία) ἐπὶ παντὸς ὀπωςδήποτε περὶ μελέτας καταγινομένου. Ἰδεδίξαμεν μόνον τὴν ἀ-

νωτάτην τῆς κλίμακος βαθμίδα, ἀλλ' εὐχερῶς δύναται τις τὰ αὐτὰ νὰ εἰκάσῃ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ καλλιτέχνης τί θὰ ἐγίνετο ἄνευ γυναικὸς; Ὁ Θεὸς ἐπλασε δυστυχέστατα τὰ σκεῦη ταῦτα τῆς ἐκλογῆς, τοὺς καλλιτέχνους τὸ συναίσθημα τοῦ ὀραίου καὶ ἡ εὐδελυγμία τοῦ αἰσχροῦ περιστοιχίζονται ὑπὸ πολλῶν βασάνων, τὰς ὀποίας ἀδυνατοῦσι καὶ νὰ νοήσωσιν οἱ μὴ ὑποφέροντες αὐτάς. Τὸ εὐπαθὲς ἐκεῖνο τὸ τόσον λεπτόν, ὅπερ ἐξεγείρεται ἐν τῇ ψυχῇ των διὰ μίαν φωτὸς ἀκτίνα, ὅπερ μαλάσσεται ἐπὶ τῷ ἀκούσματι παθητικοῦ τινὸς λόγου, παραδίδει τοὺς καλλιτέχνους ἀνυπερασπίστους εἰς τὴν ἐπαθὴν καὶ τῆς τραχυτάτης τοῦ βίου πραγματικότητος. Εἶνε πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὡς ἄνθρωποι γυμνοὶ τοῖς ποσὶ βαίνοντες ἐπὶ πετρῶν παρ' ἄλλοις στερεῶς ὑποδεδεμένοις. Γυναικεία δὲ μόνον χεῖρ ἔχει τὴν δέουσαν ἐλαφρότητα ὅπως μὴ προσβάλλῃ τὴν φαντασίαν τῶν ἀσθενῶν ἐκείνων παιδίων. Τί ἔλειψεν ἀπὸ τοῦ Τάσσου; γυνή. Τί ἀπὸ τοῦ Κάμοις; γυνή. Καὶ ἂν εἶχεν ὁ Γιλβέρτος γυναῖκα δὲν θὰ ἀπέθνησκεν ἐξ ἀπελπισίας οὔτε ἐκ πείνης ὁ Μακφιλάτρης. Τοῦ δεῖνος ζωγράφου περιβοήτου σήμερον καταστάτος θὰ ἐσβέννυτο ἡ δόξα ἐν τῇ κακοδαίμονίᾳ, ἂν ἤθελε ζῆσει μόνος. Ἰδέ τον τὸ ἰδανικὸν εἶνε τὸ θνεῖρόν του, πᾶν ὅ,τι γήθην τῷ διαφεύγει, καὶ ὅμως πρέπει νὰ ζῆσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης καὶ ζῆ διότι ἡ σύζυγός του ἀναλαμβάνει νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν τῆς εἰς πᾶν ὅ,τι ἐκεῖνος λησμονεῖ. Τῷ ἀφίνει τὰ ὑψηλά του θνεῖρα, τὴν ἀκατάπαυστον ἐπιδιώξιν τοῦ ὀραίου, τὴν ἐργασίαν, καὶ φροντίζει ἐκείνη περὶ τῶν ὕλικῶν ἀναγκῶν τοῦ οἴκου, περὶ τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεως, περὶ τῆς τῶν τέκνων των ἀγωγῆς. Καθημένη ἡ καλὴ σύζυγος παρὰ τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ἐνθουσιώδους καλλιτέχνου, ὅπερ θεωρεῖ ὡς ἱερὸν, ἐπιβάλλει κύκλω σιγῆν. Φροντίζει ὡστε οὐδεμία ἐξωθεν φωνὴ νὰ μὴ ταραξῆ τὸν ἀνδρα τῆς δημιουργοῦντα ἐν σιγῇ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τίς οἶδε ὀποῖον καλλιτέχνημα. Νομίζει μὲν ὅτι ἐκράτησε δι' ἑαυτὴν ἡ γυνὴ ἐκείνη τὴν ἐπιπονωτέραν καὶ ἀμουστέραν τοῦ βίου μερίδα, ἀλλ' ἡ μερὶς αὐτὴ τοῦναντίον εἶνε ἡ ὀραιότερα καὶ ποιητικώτερα, διότι ἡ ἀφοσίωσις εἶνε ὀρῶσα ποιήσις.

Ἄν δὲ ἀφίοντες τὰς τέχνας ἐξετάσωμεν τὴν ἐπίδρασιν τῶν γυναικῶν ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν κατεχόντων δημοσίας θέσεις, ὀπόσον ὀραία δύναται πάλιν αὐτὴ νὰ ἦνε! Ἄς ὑποθέσωμεν πολιτικὸν τινα ἀνδρα καὶ τοιοῦτον, οἷος πρέπει νὰ ἦνε ὁ πολιτικὸς, φιλότιμον δηλαδὴ καὶ παντὶ σθένει ἐπιζητοῦντα τὸν ὀριμιθον τῶν ἰδεῶν του διότι ἔχει πεποιθήσιν εἰς τὸ δρῶν αὐτῶν, ὅχι δὲ ἔχοντα τὴν κενὴν ἐκείνην φιλοδοξίαν τὴν ἰδιάζουσαν εἰς τοὺς μικροὺς καὶ ταπεινοὺς χαρκτηράς. Ὁ τοιοῦτος ἐρχεται εἰς τὴν ἐξουσίαν,

γίνεται βουλευτής, γίνεται ύπουργός. Τὰ σχέδια του εἶνε ἀκόμη ἀγνά και εἰλικρινῆ, ἀλλὰ ἡ ἀτμοσφαῖρα ἡ περιβάλλουσα τοὺς ὑπουργοὺς ἐπιδρᾶ ἐπ' αὐτῶν θλεθρῶς. Ἔρπει περὶ αὐτὸν ὁ σκεπτικισμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς πείρας, ὁ δεσποτισμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς πολιτικῆς ἀνάγκης ἢ ἀλαζονείας, τὸ κακὸν παράδειγμα, αὐτὴ ἡ ἐξουσία, ἥς τόσον σπανίως ἄπτεται τις ἀποινει, ὠθοῦσιν αὐτὸν ἀνεπαισθήτως εἰς τὸ νὰ προκρίνη τὸ ἴδιον συμφέρον τοῦ κοινοῦ. Τίς εἰς τὴν δύσκολον και στενὴν ταύτην ἀτραπὸν θὰ τὸν ὑποβαστάσῃ ἵνα μὴ καταπέσῃ; Ἐν μόνον ὃν, ἡ γυνὴ και μία μόνη γυνὴ, ἡ σύζυγός του. Αὐτὴ ἀτενῶς προσβλέπουσα εἰς τὸ ἰδανικὸν ἐκεῖνο, ὅπερ τοσάκις ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός της ὤνειρέθη, θὰ διακρίνη και τὴν μικροτάτην κηλίδα ἐν τῇ πορείᾳ του. Ἀπομειμακρυσμένη οὖσα τῶν πραγμάτων θὰ δυνηθῇ ἡρεμώτερον και ἀπαθεστερον ἐκεῖνου νὰ κρίνη και εἰς δύο τιὰς θ' ἀποβλέπη, πόθεν ὠρμήθη και ποῦ θὰ φθάσῃ ὁ σύζυγός της. Ἄν τὸν ἴδῃ παρεκτρεπόμενον τῆς εὐθείας ὁδοῦ θὰ φωνάξῃ και τὰ σοφίσματα δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ τὴν ἀπατήσωσι, διότι ἡ γυνὴ χάρις τῷ Θεῷ δὲν ἀκούει βεδιασμένα ἐπιχειρήματα, ἀλλ' αἰσθάνεται, ἔχει καρδίαν, και ὅταν αὐτὴ τῇ εἴπῃ ὅτι ἔχει ἄδικον ὁ σύζυγός της, δὲν ἀκούει πλέον τίποτε, και ὑποσηθουμένη και ὑπ' αὐτῶν τῶν μειονεκτημάτων ἴσως τοῦ φύλου της, ὑπὸ τῆς ὑπερβολικῆς και ὀρηκτικῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης της, θὰ τὸν σώσῃ εὐθὺς ἀμα πράξῃ τὸ πρῶτον λάθος, ὅπερ ἔνευ αὐτῆς θὰ τὸν ἤγειν ἴσως εἰς ἀπώλειαν.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων και ἕλλη τις ἰδιότης κακοιστᾶ τὴν γυναῖκα ἀληθινὴν ὄντως βασιλίσσαν, ἡ τῆς οἰκοδοσποίνης, τῆς οἰκοκυράς. Ἀπ' αὐτῆς ἐξήρτηται ἡ ἐσωτερικὴ εὐημερία, ἡ ὑγεία τῶν τέκνων, ἡ εὐζωία τοῦ συζύγου. Ἐν τῷ οἴκῳ της ἡ γυνὴ ἀσχολεῖται περὶ τὸ ἀγαθὸν και περὶ τὸ ὠραῖον, διότι και ἡ καλὴ διάταξις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς οἰκίας εἶνε καλλιτέχνημα, ὅπερ αὐτὴ και δημιουργεῖ και καθ' ἡμέραν ἀνανεῶνει. Και διὰ τοῦτο πρέπει ἡ καλὴ οἰκοδόσποινα νὰ ἔχη πάσας τὰς γυναικείας ἀρετάς, νὰ ἦνε τακτικὴ, λεπτὴ, ἀγαθὴ, ἐπιμελὴς, γλυκεία, τοιαύτη δὲ οὖσα ἐπανορθῶ τὴν τυχρὴν κλονισθεῖσαν περιουσίαν και ἡξέυρει νὰ μεταποιᾷ τὴν εὐπορίαν εἰς πλοῦτον και καθιστᾶ εὐπαρον τὸν ἔχοντα μόνον τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Κυβερνᾶ ἐνὶ λόγῳ και κυβερνᾶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ σώσῃ και μετὰ μελζονας ἐπιτυχίας ἢ οἱ ὑπουργοὶ και οἱ βασιλεῖς. Διότι τίς βασιλεὺς, ὅσον ἱκανὸς και ἂν ὑποτεθῇ, δύναται ν' ἀποσοθήσῃ ἀπὸ τοῦ βασιλείου του τὴν βροχὴν ἢ τὴν χάλαζαν ἢ τὸν πόλεμον ἢ νὰ διασώσῃ ἀπὸ τῶν μαστίγων τούτων τὰς ὁδοὺς ἢ τοὺς ἀγροὺς τοῦ βασιλείου του; Δύναται ὁ βασιλεὺς νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς καρδίας τῶν ὑπηκόων του ἢ νὰ διατάξῃ αὐτοὺς νὰ

ὀμιλήσωσιν ἢ νὰ σιγήσωσι; Ἄλλ' εἰς τὴν οἰκοδόσποιναν ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία και ἐπὶ τῶν κατοικῶν και ἐπὶ τῶν πραγμάτων τοῦ μικροῦ της βασιλείου.

Ἐξορίζει τὰς χυδαίας ἐκφράσεις και τὰς ἀπρεπεῖς πράξεις, βελτιώνει τοὺς ὑπηρετας και τὰ τέκνα της και οὐδεὶς πάσχων μάτην ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειάν της. Δι' αὐτῆς εἶνε καθαρὰ τὰ σκεῦη και λευκὰ τὰ ἱμάτια και τὸ πνεῦμά της ἐπιφέρεται ἐπὶ τοῦ οἴκου, ὃν πλάττει κατ' ἐκὼνα ἑαυτῆς. Τίς ἐξ ἡμῶν διερχόμενος τὸ ἐσπέρας ἐν τινι χωρίῳ πρὸ οἰκίας χωρικοῦ και διακρίνων διὰ τῶν ὕδαλων τοῦ παραθύρου τὴν ἐστῖαν φλέγουσαν και ἐστρωμένον ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς τραπέζης τὸ χονδρὸν, ἀλλ' ἀπαστρέπτον ὑπὸ λευκότητος τραπεζομάνδουλον και ἐπάνω ἀναδίδον καπνὸν τὸ βόφημα, τίς δὲν ἐσυλλογίσθη μετὰ συμπαθείας ἀληθῶς ποιητικῆς τὸν πτωχὸν ἐργάτην, ὅστις θὰ ἐπανέλθῃ ὅσον οὕτω εἰς τὴν οἰκίαν του κατὰπονος ἀπὸ τῶν μακρῶν και ἀηδῶν μόχθων τῆς ἡμέρας και θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο και ταπεινὸν, ἀλλὰ καθαρὸν δωμάτιον, και ἐκεῖ θὰ εὐρωσιν ἀνάπαυσιν οἱ καταβεβλημένοι ὀφθαλμοὶ του και ἡσυχίαν ἢ τάλαινα καρδία του; Ὡ βεβαίως ἀνέκφραστον θὰ αἰσθάνηται εὐχαρίστησιν τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ πτωχός, χωρὶς ἴσως νὰ νοῆ τίς ὁ λόγος τῆς τοιαύτης του εὐχαριστήσεως. Ἀλλὰ και ὁ ἀνὴρ ὁ περὶ τὰ γράμματα καταγινόμενος, μετὰ μακρᾶς και ἀγόνους πολλὰς μελέτας δὲν ἀνευρίσκει τάχα οἰονομὶ ἀνακούφισιν θεώμενος τὰς οἰκιακὰς ἐνασχολήσεις, ἄς και ἰδανικεύει; τὸ μαγεύειον, τὸ πλυσταρεῖον, τὸ στρώσιμον τῆς τραπέζης, ἡ παρασκευὴ τῶν γλυκῶν ἐμποιοῦσιν αὐτῷ ἡρεμὸν τινα και γλυκεῖαν ἐντύπωσιν, ὅπως πᾶν ἄτι εἶνε σχετικὸν πρὸς τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως ἢ πρὸς τὴν οἰκογένειαν, ὅπως ἡ θέα βόσκοντος ποιμνίου ἢ χωραφίου θερίζομένου. Οἱ ἀρχαῖοι και βαθύτατα ἡσθάνοντο και δαιμονίως ἐξέφραζον τὴν οἰκιακὴν ταύτην ποιήσιν. Κάλιστα τῆς Ὀδυσσεύς μέρη εἶνε ἐκεῖνα, εἰς ἃ παριστάνεται οἶονεῖ δίδουσα ζωὴν ἢ καλὴ και ἀφελὴς Ναυσικᾶ ἢ ἡ ἐνάρτεος Πηνελόπη. Και ὁ γλυκὺς Ξενοφῶν οὐδ' ἀμῶν ἕλλοθι εἶνε περιπαθεστερός ἢ ἔνθα (ἐν τῷ Οἰκονομικῷ) περιγράφει τὰ οἰκιακὰ ἔργα νεαρᾶς μητρός. Οὕτω λοιπὸν και αὐτὸ τοῦ οἴκου και μάλιστα τῆς οἰκοδοσποίνης τὸ ὄνομα περίεργον και θαυμασίαν ἐπὶ πάντων ἐξασκεῖ ἐπενέργειαν, τῆς οἰκοδοσποίνης τὸ ὄνομα δηλοῦν σύζυγον ἀμα και μητέρα και κυρίαν τοῦ οἴκου τὴν πραγματικὴν αὐθεντίαν, οὕτως εἰπεῖν, κέκτηται, ὥστε τὸ ἀνευρίσκει τις φωτεινὴν αἴγλην περιβεβλημένον και εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας ἐκεῖνον ἐτι, οἵτινες τὰ μάλιστα παρεγνώρισαν τὴν σοιότητα αὐτοῦ. Τεκμήριον δὲ τούτου ἐναργέστατον εἶνε, ὅτι και τὰ ἐν ταῖς φυλακαῖς δυστυχέστατα και ἀπόβλητα τῆς

κοινωνίας ἐκεῖνα ὄντα, εἰς ἃ πᾶσα παρηγορία φαίνεται ὑποπτος και ψευδὴς πᾶσα περιθαλψίς, ἀσμενα και μετὰ δακρῶν σεβασμοῦ βαθυτάτου και ἀκρας ἐγγνωμοσύνης δέχονται πᾶν βοήθημα ἀπὸ χειρὸς μητρὸς οἰκογενείας, και μετ' εὐλαβοῦς προσοχῆς ἀκούουσιν αὐτὴν φέρουσαν παρηγορίαν εἰς τὰ δεινὰ των. Και δὲν ἐφάνη μᾶλλον ἐλεῆμων εἰς τὸν λεπρὸν ἢ χεῖρ τοῦ Θεοκθρώπου ἢ ὅσον φαίνεται ἡ τῆς σεβασμίας οἰκοδοσποίνης εἰς τὰ ἀτυχῆ ἐκεῖνα πλάσματα.

Ε. ΛΕΒΟΥΝΕ.

ΟΙ ΙΝΔΟΙ ΓΟΗΤΕΣ

Τὸ γερμανικὸν περιοδικὸν *Ausland* μεταδίδει τὰς ἐξῆς ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῶν γοήτων και τῶν θαυματοποιῶν τῆς Ἰνδικῆς.

Ἐσχέρεια, εὐκηνισία, γοργότης πνεύματος και μακροχρόνιος ἄσκησης εἶνε αἱ κυριώτεραι ἀρεταὶ τῶν ἀγυρτῶν τούτων. Ἐχουσι συνήθως ὡς σύντροφον πῖθλον φέροντα καλᾶθιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἐν τῷ καλαθίῳ ὑπάρχουσι εἰς ἡκαπλείωνες ὄφεις. Ὁ πῖθλος περιέχεται ἐπὶ τινα χρόνον μετὰ τὸ καλᾶθιον του, ἕως οὐ αἴφνης ῥίπτει αὐτὸ κατὰ γῆς μετὰ τῶν ὄφρων και τότε χαίρον συνωθεῖται τὸ πλῆθος περὶ τὸν γόητα.

Ἐνώπιον τοῦ χάσκοντος ὄχλου ὁ ἀγύρτης ἀφίνει ἕνα ὄφιν νὰ τὸν δαγκάσῃ και ἔπειτα ἀρχίζει τὸ ἔργον. Κιρῦνται ὅτι ἔχει μαγικοὺς λίθους, τῶν ὁποίων ἰδιότης εἶνε νὰ πίνωσι τὸν ἴον τοῦ φοβεροῦ ἔρπετοῦ. Τὸ πλῆθος πιστεύει και ὁ ἀγύρτης πωλεῖ εἰς ἀδροτάτην τιμὴν τοὺς λίθους του. Εἶνε βέβαια φανερόν ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἔχουσι προφυλακτικὸν τι κατὰ τοῦ δήγματος τῶν ὄφρων, τοῦτο δὲ εἶνε ἡ ῥίζα τῆς νάγας. Ταύτην ὅμως δὲν τὴν πωλοῦσι. Ἄν τις τὴν ζητήσῃ καμπάνηροι ὄντες προσποιῶνται ὅτι τὴν δίδουσι εἰς εὐτελεστάτην τιμὴν, λάθρα ὅμως καθ' ἡν στιγμὴν πρόκειται νὰ τὴν παραδώσωσι τὴν ἀλλάξουσι δι' ἄλλης τινὸς κοινῆς ῥίζης, τὴν αὐτὴν ἐχούσης ὄφιν, ὅχι ὅμως και τὴν αὐτὴν ἰδιότητα.

Εἶνε ἔπειτα περίεργον θέαμα ἡ διὰ τῆς μουσικῆς γοητεία. Ἡμέραν τινα, λέγει ὁ γράφων ταῦτα, γόης τις μετὰ τὴν ἀσκομανδοῦράν του και μετὰ δύο καλᾶθια ἤλθε και ἐζήτησε παρ' ἐμοῦ τὴν ἄδειαν ν' ἀποδιώξῃ ὄλους τοὺς ὄφεις, οἵτινες μετὰ ἔκαμνον τὴν τιμὴν νὰ ἐμφωλευῶσι, λανθάνοντες πάντα βέβηλον ὀφθαλμῶν, εἰς τὴν οἰκίαν μου. Τῷ ἐπέτρεψα τοῦτο και ἀμέσως ἤρχισε. Δὲν εἶχεν εἰς τὸ καλᾶθιον εἰμὴ μέγαν μαυρὸν σκορπίον, ἵνα δὲ καλῶς βεβαιωθῶ ὅτι δὲν θὰ μετὰ ἀπατήσῃ τὸν προσεκάλεσα νὰ κενώσῃ ἐντελῶς τὰ καλᾶθια και νὰ ἀποβάλλῃ τὰ ὄλιγα ἐνδύματα τὰ ὁποῖα εἶχε. Ἐβεβαιώθη ὅτι οὐδένα ὄφιν ἔκρυπτε.

Ἐλαβε τότε τὸ μουσικὸν του ὄργανον και ἐνεφύσησε. Τόσον ὀξείς και ἀλλόκοτοι ἦσαν οἱ

τόνοι, οἵτινες ἠκούσθησαν, ὥστε και ἄκων ἐφρίκασα. Ἡμῖν πάντοτε πλησίον του, περὶ ἡμᾶς δὲ πολλοὶ θεαταὶ ἐκ τῆς οἰκίας και τῆς γειτονίας παντὸς χρώματος και πάσης ἡλικίας, λίαν περίεργοι. Ἄμα ἐφθασεν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ κήπου και ἤρχισε νὰ ἐξαγάγῃ τόνους βαρεῖς ἐπὶ πέντε περίπου λεπτά τῆς ὥρας, ἔπειτα ἔκυψεν εὐθὺς, ἐδειξέ τι διὰ τῆς χειρὸς και ἠγέρθη κρατῶν ὄφιν ἐκ τῶν καλουμένων mandala naga δύο και ἡμίσεως ποδῶν μήκους.

Ὁ καλὸς μας γόης ἐκράτει ἀπὸ μέσου τοῦ σώματος τὸν φαρμακερώτατον ἐκεῖνον ὄφιν, ἔπειτα δὲ ἄφησε νὰ τὸν δαγκάσῃ βιαίως εἰς ἕν ἐκ τῶν δακτύλων τὸ αἶμα ἔρρευσε χωρὶς ὁ θαυματοποιὸς νὰ φανῇ ὅτι ἔδωκε προσοχὴν εἰς αὐτό. Περιετόλιζεν ἔπειτα ἐντὸς σάκκου τὸ ἔρπετόν, ἐναπέθηκε τὸν σάκκον ὑπὸ τὸ δένδρον και ἤρχισε πάλιν τὴν γοητείαν. Ἐξήγαγε και δεύτερον ὄφιν, ἀθλασθῆ ὅμως τούτου. Μόνον ἀφ' οὗ λαθῶν και τοὺς δύο ἐναπέθηκεν αὐτοὺς εἰς ἕν τῶν καλαθίων ἀπεφάσισε νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς πληγῆς του, ἣν ἔτριψε μετὰ ῥίζαν νάγας. Τὴν ῥίζαν ταύτην ἐζήτησα νὰ ἴδω και ἐπιμελῶς τὴν ἐζήτησα.

Μᾶς εἶπον τότε ὅτι ἐν τῷ κοιλώματι δένδρου τινὸς ἐνεφύσησεν ὄφεις, κόβρας, ἂν οὐδεὶς οὐδέποτε εἶχε δυνηθῇ νὰ πιάσῃ. Ὁ γόης ἔτρεξεν εὐθὺς και διακόψας τὴν μουσικὴν του ἔχωσε τὴν χεῖρα εἰς τὸ κοιλώμα.

Ἡμεῖς ἀνεκρουγᾶσαμεν και ἀνεπηδήσαμεν εἰς τὰ ὀπίσω ἰδόντες ἐξεργασμένην τοῦ κοιλώματος τὴν χεῖρα ἐκείνην κρατοῦσαν ὄφιν πέντε ποδῶν ὕψους, μαινόμενον και συρίζοντα φοβερώς. Ὁ ἄνθρωπος εἰδήθη περὶ τὴν πυγμὴν ἐνόμιζες ὅτι τῷ τὴν εἶχον κατακόψει διὰ μαχαίρας. Ἄφησε κάτω τὸν ὄφιν και μετὰ λίαν στιγμὴν ἐν τῷ ἠνωρθοῦτο ἵνα τὸν δῆξῃ πάλιν, τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς κεφαλῆς και ῥίψας αὐτὸν τῷ ἠνωρῆσε διὰ τοῦ στόματος και μετὰ εἰς τοὺς φοβεροὺς ὀδόντας. Ἐλαβεν ἔπειτα τὸ ὄργανον και πρὸς τὸν ἦχον αὐτοῦ ἤρχισε νὰ χορεύῃ ὁ ὄφεις, ὅχι ὅμως μετὰ πολὺν χρόνον, ὡς συνήθως λέγουσιν ὅτι κάμνουσιν εἰς τοιαύτην περίστασιν οἱ ὄφεις. Ὅπου και ἂν ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν ὁ γόης, ἐκεῖ ἔστρέφετο και ὁ ὄφεις ἐνόμιζες ὅτι ἐκρέματο τὸ ζῶον ἀπὸ τῶν χεῖλέων τοῦ ἀνθρώπου.

Και πάλιν ὁ ἄνθρωπος ἐφρόντισε περὶ τῆς πληγῆς του και πάλιν ἐζήγαγεν ἄλλους ὄφεις. Πάντας δὲ τοὺς ἐναπέθετεν εἰς τὰ καλᾶθια. Ἡ παράστασις ἐτελείωσε διὰ γενικοῦ χοροῦ τῶν ὄφρων.

Ἄγυρτεῶν προσεποιεῖτο ἐκάστοτε ὅτι λέγει δῆθεν μαγικὰς τινὰς ἰνδικὰς λέξεις ἢ τέχνην του ὅμως ὄλη ἐνεκείτο εἰς τὴν μουσικὴν του, εἰς τὸ βλέμμα του τὸ προσεκτικόν, εἰς τὰς ταχείας κινήσεις του, μάλιστα δὲ εἰς τὴν ῥίζαν ἐκείνην τὴν τόσον δραστηρίαν, ἥτις εἶνε εἰσέτι ἀγνωστος εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

ΑΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ
ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Τὸν Τρωγῆτι σιτάρι σπείρης κ' ὅσο θέλεις σῦρει.

Ἡ σπορά τοῦ σίτου εἶνε ὠφέλιμος τὸν Σεπτέμβριον γενομένη, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους τῆς Ἑλλάδος, ἐνθα τὰ πρωτοβόρρα συμβαίνουν κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον. Συνήθως ὅμως ὁ σίτος σπείρεται τὸν Ὀκτώβριον.

*

Τὰ πρωτόβροχα πρέπει νὰ εἴδω τὰ λούπια εἰς τὴν γῆν.

Παροιμία Μάνης, ὅπου κατ' ἐξοχὴν καλλιεργούνται τὰ λούπια (οἱ θέρμοι τῶν ἀρχαίων.) Ὅτι ἡ σπορά αὐτῶν πρέπει νὰ γίνηται προτοῦ ἀρχίσωσιν αἱ πρῶται βροχαὶ τοῦ φθινοπώρου.

**

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἐλευθέρως πρέπει μόνον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ τὸ ἐλεύθερον νὰ μορφώνεται. Ἀπὸ ἰδίων δυνάμεων ἀναφύεται ὁ πράσιος στάχυς. Ἀπὸ πεδίων μάχης ἐχθρικών δυνάμεων περνᾷ τὸ μονοπάτι πρὸς τὸν ναὸν τῆς ἐλευθερίας. (Βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκος Α΄.)

* * * Καθὼς διὰ τῆς ἔξεως, ἀσυνέτως ὀδηγούμενης, ἀποκτώνται παρὰ τῶν ἀνθρώπων πολλὰ κακά, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διὰ τῆς ἔξεως, εὐσυνειδήτως πηδαιουχομένης, πολλὰ κατὰ γίνονται θηρατά.

* * * Ὅστις δύναται νὰ καλύσῃ τὰ κακά καὶ δὲν τὰ καλύσει, εἶνε μᾶλλον ἐνοχος παρ' ἐκείνον ὅστις τὰ πράττει. (Κοραῆς.)

* * * Αἱ καλαὶ πηγαὶ διακρίνονται ἐν καιρῷ τῆς ξηρασίας καὶ οἱ καλοὶ φίλοι ἐν καιρῷ τῆς δυστυχίας. (Σινική παροιμία.)

Γνωρίζουσι βεβαίως οἱ ἀναγνώσται τῆς Ἑστίας τὸν πρὸ μικροῦ ἐπελθόντα ἐν Κωνσταντινουπόλει θάνατον τοῦ χαριστάτου τῆς Ἰωνίας ψάλτου Ἰλλία Τανταλίδου, ὅστις, ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν στερηθεὶς τῆς δράσεως, δὲν ἔγραψε πλέον, ἀλλ' ἔποιε καὶ ὑπηγόρευε τὰ ποιήματά του, παρέδιδε δὲ ἐν Χάλκῃ τοῦς Ἕλληνας ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, ἀπὸ τῆς εὐρείας αὐτοῦ μνήμης ἀντιλῶν τὰ κείμενά του, καὶ διὰ τῆς λεπτοτάτης αὐτοῦ καλλιαισθησίας, τῆς ὀξυδερκοῦς πάντοτε καὶ ἀσφαλοῦς, ἀνακρίσεων τὰς χάριτας τῶν παλαιῶν κλασσικῶν εἰς τοὺς ἀκροατὰς του. Ἐν προσχεῖ τινι φύλλῳ θέλει ἴσως δημοσιεύσει ἡ Ἑστία βιογραφικὴν τινὰ σύντομον μελέτην περὶ τοῦ ποιητοῦ τῆς «Κερατῆς» καὶ τῆς «Πασγαλιᾶς». Οὐχ ἦττον καθῆκον ἡμῶν νομίζομεν, ὀφειλόμενον τελούντες φόρον εἰς τὴν μνήμην τοῦ διακεκριμένου ποιητοῦ τῆς νέας Ἑλλάδος, νὰ βάνωμεν τὸν τάφον αὐτοῦ δι' ἐνὸς μελανοῦ ῥόδου, κακίντος ἐκ τοῦ ἴδιου αὐτοῦ ποιητικοῦ λειψάνου, ὅπως οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει προέπεμψαν τὸ γνήσιον του λειψάνον εἰς τὸν τάφον μέλλοντας τὸν παρ' ἐκείνου κρηθέντα ἐπιτάφιον ὕμνον.

Τὸ κάτωθι δημοσιουόμενον ποίημα ἐγράφη ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν τύφωσιν τοῦ ποιητοῦ, ἐν ἔτει 1849, ἐδημοσιεύθη δὲ τὸ πρῶτον ἐν τῷ Α' τόμῳ τῆς Ἑστίας. Περὶ τὴν νομίζομεν πᾶσαν εἰς αὐτὸ σημειώσω, διότι πεποθησὶν ἔχομεν

ὅτι θέλουσι σχολιάσαι αὐτὸ κάλλιον οἱ ὑγραυθισμένοι ὀφθαλμοὶ τῶν ἀναγνώστων μας.

Σ. τ. Δ.

ΥΜΝΟΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΪΟΝ

Τοὺς θυλάκους τῶν νέων σου δάμων
ἤλθες πάλιν λοιπὸν νὰ σκορπίσῃς,
καὶ τὸν δικαίον, Μάϊε, φέρον
ἐτησίου εὐδῆς ν' ἀκαιτήσης.

Καθυστέρησα τρίτον τοῦτ' ἔτος,
δυστυχῆς τῶν Μουσῶν χρεωκόπος!
ἀλλὰ δέξαι με, Μάϊε, ἐφέτος,
προσφαινοδυντά σοι ὅσα καὶ ὄποις.

ὦ πραγμάτων ἀλλοίως ἀλλοίων!
ὦ τοῦ χρόνου σιδήρεον κράτος!
ποῖας πράξῃς σ' ἀπήντην, καὶ ποῖον
μ' ἀπαντᾷς καὶ μ' ἀφίνας ἐσχάτως!

Πρῶτος ἐρῶριζον πάντοτε, πρῶτος
τῶν ἀπειρῶν σου, Μάϊε, φίλων,
ν' ἀπομάξω ἀγνάς, ἔτι σκότος,
τὰς Μαιτιδαίαις θρόσσους τῶν φύλλων.

Ἦρῃ σὲ μέλψῃ φωνὴ ἀηδόνος,
πρὶν ἀκτίς τὰς σκιὰς θορυθήσῃ,
νέου φεμάτος ὠφέλις τόνος
εἰς ἔμοσθ τὰς ἡχοῦς νὰ δονήσῃ.

Ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον μεταίρων
ἀγαλλόμενον, Μάϊε, πόδα,
μὲ γὰρ ἄν χρυσαλλίδων εὐπτέρων
ἔτι κάλυκας ἔδρεπον ῥόδα.

Ἦλθῃ φαλῆς συμφορᾶς θεηλάτου,
ρίξηδὸν τὰ πτερὰ μου τεμουσα,
μοχθηρᾶν, ἀντ' ἐκταταίου θανάτου,
μοὶ χαρίζεαι ζυῖον, τιμωρούσα.

Καὶ λοιπὸν ἡ πανήγυρις παύει
δι' ἐμὲ θυμηδίας ἀπάσης,
καὶ καθάπαξ ὁ βίος μου θραύει
τὰς γλυκεῖαις ἐκείνας ἐκατάσεις.

Ἦδῃ δὲ, ἀνθ' ὀραίου Μαΐου,
ἀπεγθῶς μοὶ παρίστασαι μέλας,
τῶν αἰγῶν μὲ στρεφεῖς τοῦ ἡλίου
οὔτε πλέον γελᾷς ὡς ἐγέλας.

Ἐν ἐμοὶ δὲ τί βλέπεῖς; οὐκέτι
τὸν φιλόπνευστον πρὶν νεανίαν,
ἀλλὰ πτώμα μὴ πνέοντος ἔτι
πλὴν πνοῆν στεναγμῶν ὀλεθρίου.

Ἰεχνὸς αἴφνης καὶ δόσχολος γέρον,
ἐπ' ἀδήλου προσκόπτων ἰθάφους,
βακτηρίαν δυσδύστακτον φέρων,
ποδ βαδίζω, ἀλλ' ἡ πρὸς τοὺς τάφους;

Χωρισμοῦ διαζόγιον πλέον,
Μάϊε μου, καὶ λάβε καὶ φέρε
ἰδοῦ, σήμερον, στένων καὶ κλαίων,
σοὶ φωνῶ τὸ πανόστατον χαιρέ!

Οὔτως ἔρα παρέργεσαι πάντας;
ἡμεῖς φθίνομεν ἄλλοι πρὸς ἄλλοις,
ἀλλὰ σὺ μὲθ' ἡμᾶς μεταστάντας
ζῆς, ἡθῆς, ἐπανέρχεσαι, θάλλεις.

Πάντοτε ἔχεις θεάσους ὑμνούστων,
τοὺς σφριγύντας ἐκάστοτε νέους!
ἀλλ' ἐκείνων ἐν σοὶ εὐθυμούστων,
ἡμεῖς σπένδομεν δάκρυ ἰλέους.

Λάθετέ μου τὰ δάκρυα, φίλοι!
καὶ βαντίσκατε τ' ἀνθ' ἑσῶν κήπων
συγγυρησάτε δέ μου τὰ χεῖλη,
ἀν' αὐθ' ὕμνον παρὰ ποτα εἶπον.